

Regionaal Archief
Alkmaar

Jaarverslag 2017

Algemeen Bestuur Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (per 31-12-2017)

Dhr. P.M. Bruinooge (Alkmaar), mw. O. Rasch (Bergen), dhr. W.S. Swart (Castricum), dhr. K.F. Schuiling (Den Helder), dhr. L. Dickhoff (Heerhugowaard), dhr. T.J. Romeyn (Heiloo), dhr. J.R.A. Nawijn (Hollands Kroon), dhr. J. Nieuwenhuizen (Langedijk), mw. M.J.P. van Kampen (Schagen), dhr. M.C. Uitdehaag (Texel), mw. M.L. Loef (adviserend lid namens provincie Noord-Holland)

Dagelijks Bestuur Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (per 31-12-2017)

Dhr. P. M. Bruinooge (Alkmaar), voorzitter; dhr. K.F. Schuiling (Den Helder), vice-voorzitter; dhr. J. Nieuwenhuizen (Langedijk), portefeuillehouder financiën; dhr. P.J. Post (RHCA), secretaris.

Regionaal Archief Alkmaar

Postbus 9232
1800 GE Alkmaar
072-8508200

Locatie studiezaal, kantoren en depotgebouw

Bergerweg 1
1815 AC Alkmaar

info@archiefalkmaar.nl
www.regionaalarchiefalkmaar.nl

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	5
BEHEREN VAN BETROUWBARE INFORMATIE	6
Toezicht op informatiebeheer	6
Voorbereiding op een digitale toekomst	7
E-depot	8
Lopende zaken	9
ACTIEF PUBLIEKSBELEID	11
Digitaal publiek	11
Nieuwe initiatieven	14
Digitalisering	16
Social media	18
Fysiek publiek	19
Activiteiten	20
Educatie	21
Cursussen en workshops	21
Scholen	22
Communicatie en PR	23
Historische sensatie	24
Tentoonstellingen	25
Rondleidingen	25
Lezingen	26
BEWAARD VOOR DE TOEKOMST: BEHEER EN BEHOUD VAN DE COLLECTIE	27
Acquisitie	27
Bewerking	29
Restauratie en materieelbeheer	29
Huisvesting	30
BESTUUR	31
PERSONEEL	32

Bijlagen

1	Resultaten benchmark archief-KPI's 2016-2017	36
2	Actief publieksbeleid	39
2.1	Digitaal publiek	39
2.2	Fysiek publiek	41
2.3	Educatie	45
2.4	Communicatie en PR	46
2.5	Publicaties door medewerkers van het RAA in 2017	50
2.6	Historische sensatie	51
3	Stichting Vrienden van het Archief van Alkmaar e.o.	53
4	Ontvangen archieven in 2017	54
5	Ontsloten archieven in 2017	56
6	Aanwinsten beeldmateriaal in 2017	57
7	Ontsloten beeldmateriaal in 2017	58
8	Aanwinsten bibliotheek in 2017	59
9	Representatie en kennisdeling	60

VOORWOORD

Ook in 2017 maakten weer veel mensen gebruik van de diensten van het Regionaal Archief Alkmaar (RAA). Een deel ervan bezocht de studiezaal en de evenementen in het gebouw aan de Bergerweg. Een veel groter deel wist ons op internet te vinden, via de website en de social media werd veel informatie gezocht, gevonden en uitgewisseld.

Het is goed om te zien dat er onder deze bezoekers een grote tevredenheid heerst over de diensten van het RAA. In de in het najaar van 2017 uitgevoerde landelijke gebruikersenquête onder de Nederlandse archieven, scoorde het RAA bovengemiddeld. Het 'over all'-cijfer dat de bezoekers ons gaven was zelfs een 8, een mooi resultaat.

En ook de aangesloten gemeenten en andere overheden werden niet vergeten. Zo laat de door ons opgestelde inspectiebenchmark dit jaar weer een iets groener en dus positiever beeld van de informatiehuishouding van de gemeenten zien. Ook wordt er steeds meer gebruik gemaakt van de mogelijkheid om op verzoek dossiers in te scannen. Tevens is in 2017 hard gewerkt aan de realisatie van een e-depot, de oplossing voor het duurzaam bewaren van digitale archieven die de gemeenten nu aan het vormen zijn. Na een grondige voorbereiding heeft er een aanbesteding plaatsgevonden, waarna het algemeen bestuur op basis van een heldere businesscase de opdracht heeft gegeven een e-depot in te gaan richten.

In dit jaarverslag zult u naast het bovenstaande nog veel meer zaken tegenkomen die dit jaar gerealiseerd zijn. Daaronder zijn bijzondere zaken zoals het project NH Beat, waarmee gewerkt is aan het vastleggen van een bijzonder tijdperk uit onze recente geschiedenis. Of het lanceren van onze nieuwe website, inclusief een chatfunctie, waarmee het voor de klant nog makkelijker is om informatie te vinden en met ons in contact te treden. Maar minstens zo belangrijk zijn de 'lopende' activiteiten die elk jaar weer terugkeren, en tot de kerntaken van het RAA behoren. Zoals het toegankelijk maken van de archieven, het digitaliseren van beelden en teksten die vervolgens op onze website geplaatst kunnen worden en het bieden van een helpende hand aan de onderzoekers in de studiezaal.

Wat niet terug te lezen is in het jaarverslag, is dat we al deze activiteiten alleen hebben kunnen uitvoeren dankzij het enthousiaste team medewerkers, dat hard werkt om deze resultaten te behalen. De positieve waardering van het publiek is daarbij een mooie stimulans.

Paul Post
Directeur Regionaal Archief Alkmaar

BEHEREN VAN BETROUWBARE INFORMATIE

Een van de belangrijkste taken van het Regionaal Archief Alkmaar (RAA) is het toezicht houden op informatiebeheer in het werkgebied. Gemeenten hebben groot belang bij goed en betrouwbaar informatiebeheer. Dit is noodzakelijk om taken effectief uit te kunnen voeren en voor het afleggen van bestuurlijke en politieke verantwoording. In de Archiefwet 1995 staat omschreven hoe en waarom de overheid zorgvuldig om moet gaan met haar informatie. Kenmerken als authenticiteit, betrouwbaarheid en duurzame bewaring staan hoog in het vaandel als het gaat om overheidsinformatie.

Toezicht op informatiebeheer

Betrouwbare informatie is van groot belang voor het functioneren van een overheid en democratie. Om dat te kunnen garanderen houdt de gemeentelijke archiefinspecteur toezicht op het archiefbeheer en voert hij inspecties uit. Jaarlijks wordt aan de hand van de Kritische Prestatie Indicatoren het KPI-verslag over archiefbeheer uitgebracht aan het college van B&W van de gemeenten. Het college legt middels dit verslag bestuurlijke verantwoording af aan de gemeenteraad over de kwaliteit van informatiehuishouding en de mate waarin de gemeente aan archiefwettelijke eisen voldoet.

KPI-monitoring

In het kader van het toezicht op het niet-overgebracht archief is in de loop van 2017 verslag uitgebracht over de mate waarin de aangesloten gemeenten en de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord voldoen aan de hieraan gestelde wettelijke eisen. De verslaglegging wordt gebaseerd op de door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten ontwikkelde Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's).

Benchmark archief

Net als het voorgaande jaar is er weer een benchmark opgesteld, waarbij door middel van kleuren in één oogopslag duidelijk wordt hoe de gemeenten ten opzichte van elkaar presteren, naar aanleiding van de KPI-verslaglegging. De overzichten zijn met een begeleidende brief naar het bestuur van de verschillende gemeenten verzonden. De benchmark is opgebouwd uit 9 kerncompetenties, gerangschikt naar prioriteit, zoals beoordeeld door het RAA. Zo wegen het hebben van overzicht op de informatiehuishouding en beschikken over voldoende mensen en middelen zwaarder dan de andere competenties.

Ten opzichte van vorig jaar hebben 8 van de 10 gemeenten progressie geboekt. Eén gemeente heeft een gelijke score behaald en één gemeente toont een achteruitgang. Al met al is de benchmark een stuk 'groener' gekleurd en laat een positieve trend zien. De gemeenten besteden ruim voldoende zorg en aandacht aan de handhaving en verbetering van de kwaliteit van hun informatiehuishouding. Wel ligt er bij het merendeel van de gemeenten nog een taak in de verbetering en optimalisatie van de digitale informatievoorziening en van geordende overzichten van zowel fysiek als digitaal archief.¹

Inspecties

De volgende inspecties zijn uitgevoerd:

- Eind 2017 zijn samen met het Noord-Hollands Archief voorbereidingen getroffen om in het voorjaar van 2018 een inspectie uit te voeren bij de BUCH-gemeenten (Bergen, Uitgeest, Castricum, Heiloo).

---

¹ Zie bijlage 'Resultaten benchmark archief-KPI's 2016-2017' op pagina 36 voor de uitslag van de benchmark.

- Eind 2017 is er een aspect-inspectie uitgevoerd bij de gemeente Schagen, waarvan de archivaris, in het kader van het toezicht op de niet-overgebrachte archieven, zijn bevindingen begin 2018 zal rapporteren aan het college van B&W.
- In het kader van tijdelijke opslag van archiefbescheiden bij externe partijen, zijn archiefruimten geïnspecteerd om te beoordelen of deze voldoen aan archiefwet- en regelgeving. De archivaris heeft zijn bevindingen in deze aan de betreffende (decentrale) overheden gerapporteerd.
- In het kader van het toezicht op de niet-overgebrachte archieven heeft de gemeentelijke archiefinspectie de Sector Interbestuurlijk Toezicht van de Provincie Noord-Holland ondersteund in de uitvoering van haar (inspectie)werkzaamheden.

Advies

De archiefinspectie geeft binnen de kaders van archiefwet- en regelgeving advies over selectie, vernietiging, vervanging, vervreemding, overbrenging, kwaliteitszorg en (digitaal) informatiebeheer. Ook in 2017 speelde vervanging een grote rol bij gemeenten. Bij veel gemeenten is sprake van een hybride situatie bij het archiefbeheer. Het beheren van in feite 2 archieven (analoog en digitaal) brengt extra kosten met zich mee. Het is daarom voor gemeenten wenselijk de hybride situatie achter zich te laten en volledig digitaal te gaan, onder meer door vervanging van papieren door digitale dragers. Het RAA ondersteunt die ontwikkeling, mits de inrichting van de digitale informatiehuishouding op orde is. Om dat te bewerkstelligen moeten gemeenten grip krijgen op de digitale informatie in *alle* gemeentelijke systemen, dit in samenwerking met afdelingen als Documentaire Informatie Voorziening en Informatisering & Automatisering.

Frans van der Horst (archiefinspecteur):

Het ontwikkelen van een digitale beheeromgeving (e-depot), waarin archiefbescheiden op een duurzame en toegankelijke wijze worden bewaard, is van belang om gemeenten te kunnen ondersteunen in het op de juiste manier beheren van hun digitaal archiefbescheiden.

- Op grond van het Besluit Informatiebeheer van de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen en de Gemeenschappelijke regeling Halte Werk (Alkmaar) zijn adviezen uitgebracht over het voorgenomen besluit van die organisaties om archiefbescheiden te gaan vervangen door digitale reproducties.
- De vervangingstrajecten bij de Gemeenschappelijke regelingen Werkorganisatie BUCH en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Noord-Holland Noord zijn beoordeeld, samen met de archiefinspectie van het Noord-Hollands Archief en het Westfries Archief.
- In het kader van het toezicht op de niet-overgebrachte archieven heeft de archiefinspectie de ontwikkelingen gevolgd bij de BUCH-gemeenten, Texel en de Veiligheidsregio NHN. Waar nodig zijn kaders gesteld en is advies gegeven.
- Er is het hele jaar door advies gegeven (binnen de kaders van archiefwet- en regelgeving) over selectie, vernietiging, vervanging, vervreemding, overbrenging, kwaliteitszorg en (digitaal) informatiebeheer.

Voorbereiding op een digitale toekomst

De overheid schakelt steeds meer over op volledig digitale werkwijzen. Digitalisering heeft grote consequenties voor de informatievoorziening en het archiefbeheer. Om ervoor te zorgen dat digitale informatie op de lange termijn raadpleegbaar blijft, is het van belang dat het RAA en de lokale overheden al bij de inrichting van informatieprocessen

samenwerken. Dit vraagt om een andere verhouding tussen gemeenten en het RAA.

Naast het beheer over de overgebrachte archieven, het toezicht op de niet overgebrachte archieven en de formelere adviesrol, krijgt het RAA een kennisfunctie op het gebied van het duurzaam beheren en beter toegankelijk maken van digitale informatie. Ook streeft het RAA ernaar om dienstverlening te ontwikkelen die enerzijds gemeenten ontlast en schaalvoordeel oplevert, en anderzijds overheidsinformatie beter toegankelijk maakt voor zowel de ambtenaren van de aangesloten gemeenten als voor burgers en bedrijven.

Naar aanleiding van de eerder uitgevoerde pilots en de plannen richting de realisatie van een e-depot, heeft het Algemeen Bestuur in 2017 het RAA de opdracht gegeven om een e-depotvoorziening te realiseren. Hiervoor is per 2018 ruimte gemaakt in de financiële begroting door de gemeentelijke bijdrage te verhogen. Zo is er voldoende ruimte gecreëerd om in de komende jaren de aangesloten overheden aan te kunnen sluiten op een e-depot.

Kennisnetwerk

Het RAA is actief in verschillende landelijke kennisnetwerken, zoals het Kennisnetwerk Informatie en Archieven (KIA, voorheen Archief2020) en het overleg van Adviseurs Digitale Informatie. In deze netwerken leren wij van andere organisaties en delen wij kennis opgedaan in onze eigen projecten. Ook zijn er diverse werkbezoeken van aangesloten gemeenten aan het RAA geweest en ontving het RAA de volgende groepen: medewerkers van het Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht (6 personen), leden van het kennisplatform digitale dienstverlening (ca. 15 personen) en vertegenwoordigers van de aangesloten gemeenten voor een bijeenkomst over het e-depot (ca. 19 personen).

E-depot

De omschakeling van overheden naar digitale werkwijzen blijft een belangrijke prioriteit. Het RAA heeft de opdracht gekregen van het Algemeen Bestuur om voor het inrichten van een e-depot, zodat het digitaal informatiebeheer en de toegankelijkheid van digitale informatie van alle aangesloten gemeenten gezamenlijk duurzaam kan worden geborgd. Het streven is om per 2021 alle partijen aangesloten te hebben op het e-depot. Hiervoor is in het afgelopen najaar het project 'e-depot'18' opgestart.

In 2017 heeft het RAA opnieuw flink wat meters gemaakt op de weg naar een e-depot. In de voorgaande jaren zijn er goede ervaringen opgedaan met 2 pilotprojecten. Ook zijn de uitkomsten van diverse marktconsultaties, verricht door andere archieven, grondig bestudeerd. Uit deze voorbereiding werd duidelijk dat hét ideale e-depot (nog) niet als softwareproduct op de markt is. De markt is nog sterk in ontwikkeling.

Selectie Leverancier

2017 heeft vooral in het teken gestaan van de inkoopprocedure van e-depotsoftware en hosting. Met input van deskundigen vanuit gemeenten in ons werkgebied en het archiefveld hebben we een programma van eisen (PvE) opgesteld. Vervolgens zijn 4 leveranciers uitgenodigd om op basis van het PvE een aanbieding te doen. Zij hebben per eis uit het PvE aangegeven in hoeverre hun product daaraan voldoet. Na een eerste beoordeling zijn 3 leveranciers uitgenodigd voor een Proof of Concept (PoC)-sessie om hun product te demonstreren. Uiteindelijk is de leverancier die het best aansloot bij het PvE uitgekozen als voorkeursleverancier: Picturae.²

---

² Voorjaar 2018 is de overeenkomst getekend met Picturae.

Business Case

Aan de hand van de offerte van de voorkeursleverancier en informatie uit andere lopende e-depotprojecten in Nederland is een businesscase opgesteld. Daarin is de huidige situatie als nulpunt genomen en zijn 2 scenario's verder uitgewerkt. Het eerste scenario gaat uit van 'ieder voor zich', dus elke gemeente een eigen e-depot. Het tweede scenario gaat uit van een door het RAA centraal ingericht e-depot waarop alle gemeenten van de GR aangesloten worden. Uit de vergelijking van deze scenario's komt naar voren dat het scenario van een gezamenlijk e-depot zowel organisatorisch als kostentechnisch de meeste voordelen biedt.

Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met het advies om een gezamenlijk e-depot in te richten met de voorkeursleverancier. Met de voorkeursleverancier wordt verder gesproken over het te volgen ontwikkeltraject. Als hierover overeenstemming is bereikt, dan zal de opdracht definitief aan deze leverancier worden gegund.

Anje van der Lek (adviseur digitale informatie en e-depot)

We hebben de aanschaf van e-depotsoftware grondig voorbereid en goed gedocumenteerd. Zo hebben we een objectieve keuze kunnen maken die we goed kunnen verantwoorden. De ontwikkeling van het e-depot blijft een complex project met veel onzekerheden, maar met het programma van eisen en de overeenkomst die we nu aan het opstellen zijn maken we goede afspraken waar we altijd weer op terug kunnen vallen.

Aansluitingstrajecten gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Parallel aan de inkoopprocedure zijn de gemeenten Den Helder, Heerhugowaard en Alkmaar begonnen aan de voorbereidingen voor aansluiting op het e-depot. Zij doen dit aan de hand van het in 2016 door het RAA opgestelde stappenplan. In deze projectlijn hebben de gemeenten de leiding over de eigen aansluittrajecten, het RAA stelt de voorwaarden en heeft een adviserende rol. Wanneer de projectfase is afgesloten en het e-depot functioneel is, zullen ook de andere aangesloten gemeenten, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de gemeenschappelijke regelingen volgen.

Lopende zaken

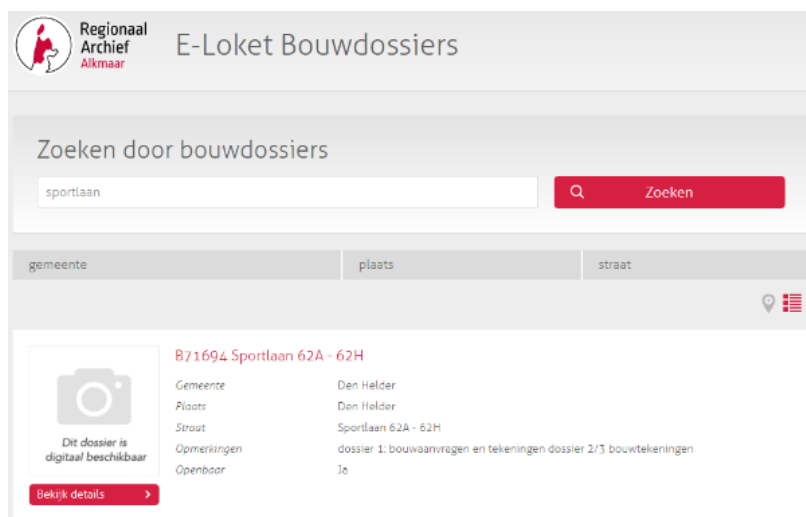
E-loket bouwdoossiers

Het e-loket Bouwdoossiers is een web-portaal waarmee de dossiers van bouwvergunningen (o.a. tekeningen en berekeningen) makkelijk digitaal kunnen worden aangevraagd en online worden ingezien, door zowel de burger als de ambtenaar van de betreffende gemeente. Medewerkers van het RAA digitaliseren dossiers met bouwvergunningen op verzoek. Is een dossier eenmaal gedigitaliseerd, dan blijft het via het e-loket toegankelijk en is inzage verder kosteloos. Via het e-loket kunnen bouwdoossiers van de gemeente Den Helder vanaf 1900 tot 2010 worden aangevraagd.

De dienstverlening via het e-loket bouwdoossiers loopt sinds mei 2016 en wordt door het RAA kostendekkend aangeboden. In 2017 is de dienstverlening geëvalueerd door de gemeente Den Helder en het RAA. Beide organisaties zijn tevreden over het functioneren van het e-loket. Zowel vanuit de bij het RAA aangesloten gemeenten als andere

gemeenten in Nederland wordt er met belangstelling gekeken naar het e-loket. Het RAA is hierover dikwijls om advies gevraagd.

In 2018 zal de dienstverlening via het e-loket verder worden uitgebreid met de gemeente Langedijk. De gemeente wil er na overdracht van alle bouwvergunningen zeker van zijn dat deze dossiers goed toegankelijk bewaard worden en snel digitaal beschikbaar zijn voor burgers en ambtenaren.

Sinds de start van het e-loket in mei 2016 zijn er in totaal 2.300 van de 17.413 dossiers gedigitaliseerd. Ook zijn er ruim 25.000 downloads gedaan, zowel complete dossiers als losse pagina's. In het e-loket is nu circa 13% van de bouwvergunningen van de gemeente Den Helder tot en met 2010 digitaal beschikbaar.

Gedurende 2017 zijn er binnen het e-loket **1.148** bouwdossiers van de gemeente Den Helder gedigitaliseerd. Van deze gedigitaliseerde dossiers zijn er 886 aangevraagd (77%) door de gemeente Den Helder en 262 door particulieren (23%).

Digitaliseren op verzoek

Naast het e-loket heeft RAA **ruim 350** verzoeken afgehandeld van verschillende gemeenten om de inhoud van specifieke dossiers te digitaliseren. Ook particulieren hebben van deze dienstverlening gebruikt gemaakt, ruim **50** keer. Uiteraard was het ook mogelijk om tegen vergoeding stukken op de studiezaal te laten scannen.

Videotulen

In 2016 heeft het RAA in samenwerking met het Noord-Hollands Archief (NHA) onderzocht op welke manier 'videotulen' digitaal duurzaam bewaard kunnen worden. Deze term is een samentrekking van 'video' en 'notulen', en heeft betrekking op de audiovisuele registraties van raads- en commissievergaderingen die via internet te raadplegen zijn. Het voorlopige resultaat van het project is een gedetailleerde beschrijving hoe en in welke samenhang videotulen aan een e-depot kunnen worden aangeleverd.

De duurzame toegankelijkheid van videotulen is een uitdaging waar veel gemeenten en andere overheden in het hele land voor staan. Er was dan ook veel interesse voor onze bevindingen in dit project. De opgeleverde kennisproducten zijn gepubliceerd op onze website. Ook heeft Anje van der Lek in 2017 een bijdrage geleverd aan een kennissessie over videotulen op het AVA-net Symposium (AVA staat voor audiovisueel archief), het congres van het netwerk voor beheerders van audiovisuele collecties.

Nu door dit project duidelijk is geworden hoe videotulen duurzaam bewaard kunnen worden in een e-depot, zal dit geïntegreerd worden in het project 'e-depot'18'. Het RAA kan dan verder voortbouwen op en profiteren van de projectresultaten.

ACTIEF PUBLIEKSBELEID

Het RAA voert een proactief publieksbeleid waarbij mensen in het werkgebied worden opgezocht en actief naar buiten wordt getreden met de collectie. Een belangrijk gedeelte van het publiek wordt via de digitale weg bereikt. Om dat publiek te blijven aanspreken, is in april dit jaar de website regionaalarchiefalkmaar.nl vernieuwd. Verder wordt de zichtbaarheid van het RAA vergroot via de social media, met name Facebook, Twitter en Instagram. Naast het digitale publiek is ook het fysieke publiek belangrijk. Dat publiek wordt bediend door het in standhouden van de openingstijden en het organiseren van en meewerken aan activiteiten voor bezoekers, zoals lezingen, een open dag en verscheidene tentoonstellingen. Zo blijft het RAA streven naar een steeds verdere vergroting van het publieksbereik.

In november en december is een enquête afgenomen van BRAIN³ over de dienstverlening van het RAA. De overall waardering voor het RAA werd door de bezoekers uitgedrukt met een gemiddeld **rapportcijfer 8,0**: dat is iets hoger dan het gemiddelde over alle archiefinstellingen (7,9). Verder blijkt uit de kwaliteitsmonitor dat relatief veel van onze bezoekers die social media hebben, het RAA ook via die media volgen (50% tegenover een landelijk percentage van 26%). Het rapportcijfer voor die social media ligt op een 8,0, tegenover een landelijk gemiddelde van 7,7.

Digitaal publiek

De digitale dienstverlening van het RAA maakt het voor onderzoekers mogelijk om dag en nacht op afstand hun werk te doen. Om die dienstverlening te verbeteren, lanceerde het RAA april 2017 een vernieuwde website, regionaalarchiefalkmaar.nl. De website biedt niet alleen toegang tot informatie over de organisatie en archiefonderzoek, maar geeft ook de mogelijkheid tot online zoeken in en het bekijken van bronnen. Bijvoorbeeld in databases van gedigitaliseerde genealogische bronnen, afbeeldingen, kranten en tijdschriften. De genealogische bronnen bieden inmiddels ruim **2,4 miljoen** (2016: 2,2) records op naam.⁴

In 2017 hebben de vrijwilligers-genealogie uitsluitend repertoria verwerkt.⁵ Hierdoor is het aantal ingevoerde namen voor Bevolkingsregister, DTB en Burgerlijke Stand hetzelfde gebleven ten opzichte van 2016 (respectievelijk 840.730, 501.669, 291.806). Het aantal ingevoerde 'personen' in repertoria is in 2017 gestegen naar **790.519** (2016: 592.550). Dankzij vrijwilligers zijn dus **197.969** nieuwe namen aan de database toegevoegd. Het totaal aantal ingevoerde namen tot en met 31 december 2017 komt daarmee op **2.424.724**.

Annemarie Ettehoven (dienstverlening): Tijdens de vrijwilligersdag op 18 december is een vrijwilliger in zonnetje gezet, omdat hij meer dan 100.000 akten heeft ingevoerd sinds hij in december 2006 vrijwilliger is geworden.

De beeldbank bevat in totaal bijna **78.000** (2016: ruim 71.000) beelden. Door de transcriptiewerkgroep, bestaande uit vrijwilligers, zijn in 2017 **5** inventarisnummers

³ Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland.

⁴ Een persoon kan in meerdere digitale archiefstukken voorkomen, maar in één archiefstuk kunnen ook meerdere personen genoemd worden.

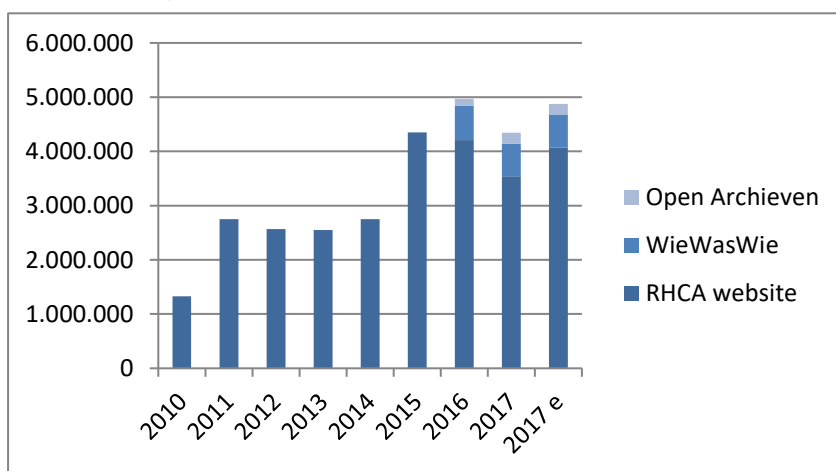
⁵ Een repertorium is een index van bijvoorbeeld namen of straatnamen, uit de bestanden waarnaar wordt verwezen. Repertoria zijn opgesteld om personen of andere informatie makkelijker terug te vinden in grote bronbestanden, zoals het bevolkingsregister. Ook notarissen maken repertoria op, waarin ze de akten beschrijven die ze hebben opgesteld.

getranscribeerd, terwijl andere vrijwilligers meegewerkt hebben aan het ontsluiten van de beeldcollectie.⁶

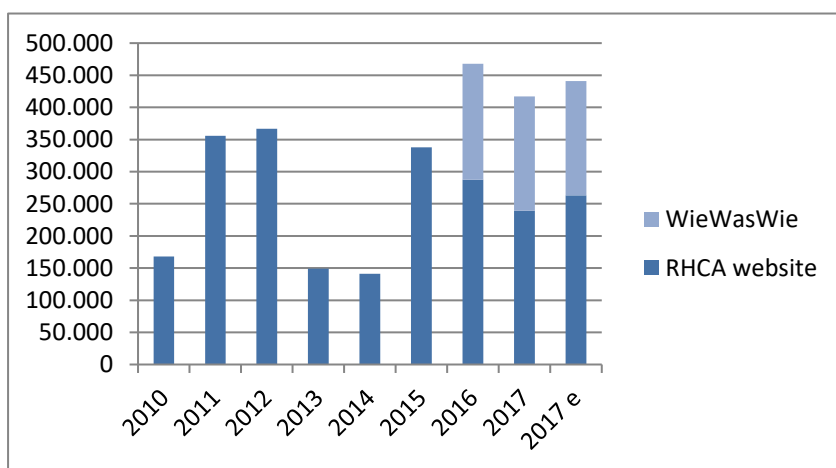
Website regionaalarchiefalkmaar.nl

Het gebruik van archiefbronnen wordt door de vernieuwde website ook voor minder ervaren onderzoekers makkelijker. In 2017 heeft de website regionaalarchiefalkmaar.nl:

- **241.696** bezoekers gehad (2016: 285.913).⁷
- Deze bezoekers zorgden samen voor **464.051** sessies op regionaalarchiefalkmaar.nl (2016: 492.009).
- Tijdens deze bezoeken zijn **3.555.984** pagina's bekeken (2016: 4.272.544). Die daling komt met name door een fout in de telling van de paginaweergaven in de maanden april tot en met augustus. Losse akten werden door een fout van de websitebouwer na de overgang naar de nieuwe website niet meegerekend als paginaweergaven, waar dat normaal wel gebeurt. Waren de losse akten wel meegeteld, dan lag het aantal paginaweergaven hoogstwaarschijnlijk dichtbij dat in 2016.
- Het totaal aantal paginaweergaven van de eigen website gecombineerd met de paginaweergaven via wiewaswie.nl en openarch.nl lag in 2017 op **4.876.645** (2016: 4.970.729).

Het aantal paginaweergaven op de website gecombineerd met wiewaswie.nl en openarch.nl. '2017' laat het totaal aantal zien zonder correctie van de missende gegevens. '2017e' geeft het gerepareerde beeld weer.

Het aantal bezoekers op de website gecombineerd met wiewaswie.nl. '2017' laat het totaal aantal zien zonder correctie van de missende gegevens. '2017e' geeft het gerepareerde beeld weer.

⁶ Zie bij 'Personeel' onder 'Vrijwilligers en werkgroepen' op pagina 34 voor een overzicht van de ontsloten akten en transcripties. Zie bijlage 7 'Ontsloten beeldmateriaal' op pagina 58 voor een overzicht van ontsloten beeldmateriaal.

⁷ Deze daling is met name te verklaren doordat veel van onze gegevens inmiddels (door Open Data en hergebruik) op andere sites te vinden en raadplegen zijn, zoals Wiewaswie, openarch.nl etc. Het gebruik van onze data op die websites is in 2017 gestegen.

De meeste bezoekers gebruikten de site voor het raadplegen van genealogische gegevens en de digitale kranten. De meest gelezen blog op de website gaat over bunkers. Op de tweede plaats komt een blog over de Bergertunnel te Alkmaar, op de derde plaats het verhaal over Germefa (Gereedschap Metaalwaren Fabriek) in Heiloo.

Ten aanzien van de digitale bezoekcijfers is er sprake van een lichte daling vergeleken met 2016. Dat heeft er onder meer mee te maken dat steeds meer van onze gegevens via andere websites te raadplegen zijn. Door de Wet Hergebruik Overheidsinformatie (WHO) is overheidswege gestimuleerd om de beschikbare digitale data zo veel mogelijk te verspreiden. De websites openarch.nl en wiewaswie.nl zijn daar voorbeelden van. De cijfers van die 2 websites zijn meegenomen in de telling, maar verspreiding van gegevens via andere websites, zoals Europeana en Netwerk Oorlogsbronnen, zijn niet meegeteld.

Mark Alphenaar (website, social media en communicatie):

De beeldbank op de nieuwe website maakt het mogelijk voor iedereen om gratis watermerkvrije beelden te downloaden. En bij elk beeld is het nu duidelijk hoe het precies zit met het gebruik en de rechten.

Het RAA biedt veel beeldmateriaal aan de gebruiker. Het aanbod van vrij te gebruiken afbeeldingen is gestegen door de nieuwe website: rechtenvrije afbeeldingen zijn daar vrij te downloaden. Ook wordt beeldmateriaal aangeboden via de website Flickr. Dit past precies in het overheidsstreven dat 'in beginsel alle openbare overheidsinformatie zo gemakkelijk mogelijk beschikbaar moet zijn voor burgers en bedrijven. Deze openbare overheidsinformatie kan, naast het doel waarvoor zij is verzameld, waarde hebben voor partijen buiten de overheid. Op basis van overheidsinformatie kunnen nieuwe producten en diensten met uiteenlopende doeleinden worden ontwikkeld.'

Belangrijk in de digitale beschikbaarstelling van bronnen is de samenwerking met de historische verenigingen, gericht op het beheren en ontsluiten van hun collecties. Het gaat om de historische verenigingen van Bergen, Callantsoog, Den Helder, Schagen, Schermer-eiland en Sint Pancras. Zij beheren hun beeldcollecties via het beheersysteem Memorix Maior, gefaciliteerd door het RAA. Dit past in het streven om zoveel mogelijk samen te werken. Ook de tijdschriften van de historische verenigingen worden zoveel mogelijk digitaal beschikbaar gesteld. Bijna alle verenigingen uit onze regio werken hieraan mee (17 in totaal). Ook dit jaar zijn er weer nieuwe jaargangen digitaal beschikbaar gesteld: 1.000 pagina's.

Open Data

Om de open datasets van het RAA zo bruikbaar mogelijk te maken, worden die op verschillende manieren aangeboden. Het beeldmateriaal is beschikbaar via de beeldbank en Flickr. Genealogische data en afbeeldingen worden daarnaast via API's (Application Programming Interface) vrijgegeven. Tot slot zijn de inventarissen van archieven beschikbaar via OAI-PMH-aanvragen (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting). Die laatste worden gebruikt door de websites wiewaswie.nl, openarch.nl en het Archieven Portaal Europa. De datasets staan ook op OpenCultuurdata.nl en data.overheid.nl (het dataportaal van de Nederlandse overheid).

Vooralsnog worden de open datasets nog niet zo intensief gebruikt als verwacht – die verwachting was mogelijk te rooskleurig geschetst door de voorvechters van open data. Enkel sets van grote culturele instellingen als de Koninklijke Bibliotheek, het Nationaal Archief en Rijksmuseum worden vaak gebruikt. Desondanks is het beschikbaar stellen van open data een mooi initiatief en staan ze klaar voor toekomstige onderzoekers en

ondernemers om hun onderzoek of product mee te verrijken. Andere archiefinstellingen hebben overeenkomstige ervaringen.⁸

Op de kaart

Naast de reguliere website beheert het RAA verschillende 'op de kaart'-websites, die in 2017 een nieuwe look hebben gekregen. Er zijn 'op de kaart'-sites voor Alkmaar en de regio rond Alkmaar, Den Helder, Heerhugowaard en Heiloo. Deze interactieve websites bieden verschillende partijen de mogelijkheid hun collectie te ontsluiten. Het RAA gaat hierin graag de samenwerking aan met derden, zoals historische verenigingen en bibliotheken. Die pagina's voldoen aan een behoefte: naarmate er meer informatie aanwezig is in de interactieve kaarten, worden die ook meer bekeken.

Alkmaaropdekaart.nl is in 2017 uitgebreid met nieuwe punten voor Open Monumentendag 2017 en een pagina waarop de panden worden weergegeven die in aanmerking kwamen voor de Puienprijs van de Historische Vereniging Alkmaar. De meest bekeken individuele locaties afgelopen jaar waren punten die betrekking hadden op de Tweede Wereldoorlog en Open Monumentendag. Het totaal aantal paginaweergaven is met 39% gedaald, maar het gaat alsnog om bijna 18.000 weergaven en het maandelijks bezoek is stabiel. Bovendien steeg het aantal pagina's per sessie met 8%.

De 'op de kaart'-websites van Heerhugowaard, Heiloo en de regio rond Alkmaar trokken 500 tot 700 sessies in 2017. Het bezoek bij Den Helder is afgenomen, maar het maandelijks bezoek is stabiel. Aan 'Den Helder op de kaart' wordt nog gewerkt door de Helderse Historische Vereniging. De pagina werd 8.259 maal weergegeven. Dat is een daling van 75% sinds 2016. Die is te verklaren doordat er in 2016 veel on- en offline aandacht werd geschonken aan het lanceren van de nieuwe website.

Nieuwe initiatieven

Chat

Een nieuwe functie op de website is de mogelijkheid om met archiefmedewerkers te chatten. Gebruikers kunnen hun vragen op afstand nu per telefoon, mail en chat stellen (gedurende openingstijden van de studiezaal). Het aantal chats via de website ligt rond 20 per maand, met over heel 2017 (vanaf eind maart) 190 chats in totaal. De meeste chats worden gestart vanuit de genealogiepagina's. De vragen die worden gesteld zijn meestal snel te beantwoorden en gaan vaak over het vinden van bronnen, het doen van onderzoek of de functionaliteit van de website.

Mark Alphenaar (website, social media en communicatie):

De chatfunctie biedt de websitebezoeker een snelle en laagdrempelige manier om vragen beantwoord te krijgen. We merken dat mensen de weg naar de chat beginnen te vinden!

Georefereren

Een andere nieuwe functie is de mogelijkheid tot 'georefereren' in de beeldbank. Bij afbeeldingen kunnen we nu de locatie tonen waar de afbeelding is gemaakt, met behulp van een Google Maps-kaartje. Zo worden de afbeeldingen van extra metadata voorzien. Deze data worden onder andere door vrijwilligers bij de Atlas ingevoerd.

⁸ Mark Alphenaar plaatste op 26 mei 2017 een blog op het online platform Archieven2.0 over de ervaringen van het RAA met open data (<http://www.archief20.org/group/opendata/forum/topics/het-archief-alkmaar-en-twee-jaar-open-data-een-terugblik>).

Historylab

De website Historylab.nl is in 2016 van start gegaan en kreeg in januari 2017 extra aandacht door deelname aan de verkiezing van de Geschiedenis Online Prijs, een publieksprijs geïnitieerd door de Koninklijke Bibliotheek, Delpher, Archieven.nl en De Ree Archiefsystemen. Historylab draagt bij aan de online geschiedenisbeleving omdat we ermee trachten op een laagdrempelige manier mensen te inspireren over wat ze met onze Open Data kunnen doen. We geven ze de bronnen, tools en voorbeelden om leuke, interessante of mooie websites, apps en andere producten te maken. Niet alleen kunnen individuele burgers hier inspiratie opdoen om voor zichzelf iets te doen met een individuele afbeelding, maar ook bedrijven en instellingen kunnen hier zien hoe ze hele datasets kunnen integreren in hun eigen websites. Hoewel we op plaats 72 eindigden van de 156 deelnemers, ontvingen we op onze deelnemerspagina veel leuke reacties.

Als stadgids van Gilde Alkmaar en de Historische Vereniging Alkmaar ben ik voortdurend bezig met het uitbreiden van mijn kennis van de stad. Van haar bewoners, hun huizen, hun afstammelingen enzovoort. Deze website is daarbij van onschatbare waarde. Ik ben er ongelooflijk blij mee!	24 januari 2017
Mooie website	24 januari 2017
Ik ben ieder keer weer verrast met de informatie die ik daar vindt ,met behulp van de dames achter de balie,chapeau .	24 januari 2017
Leuke website. Het stimuleert de digitale ontsluiting van beeldmateriaal, het verder doen van onderzoek en levert daarmee een bijdrage aan de verdieping van de regionale geschiedenis.	24 januari 2017
Prima ingang voor onderzoekers en amateuronderzoekers !	24 januari 2017
Tekens word ik weer verrast door schatten aan informatie in jullie historische onderwerpen.	
Met veel dank, Rinus Amsing	24 januari 2017
Helpt mijn leerlingen bij de gs lessen	16 januari 2017
Deze website brengt de lokale geschiedenis op eigentijdse wijze in de huiskamer.	11 januari 2017
Historie onder handbereik. Als artistiek leider van een historisch theater gezelschap vind ik het een bron van informatie.	11 januari 2017

Screenshot van de reacties op de deelnemers-pagina van Historylab.nl op de website van de Geschiedenis Online Prijs (bit.ly/geschonlineprijs).

Anigif-wedstrijd

Ter promotie van de website historylab.nl is begin 2017 een 'anigif'-wedstrijd uitgeschreven. Een anigif is een geanimeerde digitale foto, in gif-formaat. Het doel van de wedstrijd was mensen te inspireren voor wat ze kunnen doen met de open data die het RAA vrijgeeft via Flickr. Het RAA ontving een aantal fraaie inzendingen en online reageerden onze volgers erg positief. De wedstrijd leverde het RAA veel zichtbaarheid in de media op en veel positieve reacties uit de archiefwereld.

Digitalisering

Ook in 2017 is er gewerkt aan verdere digitalisering van archieven en collecties bij het RAA. Naast de reguliere activiteiten liepen er enkele projecten, zoals het Metamorfoze-project van de oude archieven van Graft en de digitalisering van het Notarieel Archief Alkmaar. Door collecties digitaal te ontsluiten zijn ze 24 uur per dag bereikbaar voor geïnteresseerden.

Vanwege de bezuinigingen was er de laatste jaren nauwelijks budget voor digitalisering van bronnen. Door het creëren van aanvullende fondsen, zoals het aanvragen van subsidies en het meedraaien in projecten van derden zijn we er toch in geslaagd een flink aantal projecten te realiseren. Het overzicht van het aantal gedigitaliseerde pagina's:

<i>Gerealiseerd</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Bibliotheek (kranten, adresboeken, tijdschriften)	0	4.131 ⁹
Atlas (prenten, foto's, kaarten, tekeningen enz.)	8.650	750
Archieven (m.n. genealogische bestanden)	700.000	170.000

Digitalisering archief

Metamorfoze-project Graft

Dit jaar is flinke voortgang geboekt met de digitalisering van de oudere archieven van Graft van 1348 tot ca. 1813. Het betreft in totaal 26 meter archief, goed voor 103.125 scans. Na digitalisering zullen deze archivalia via de website van het RAA voor iedereen online te raadplegen zijn. Met dit project is een bedrag van ongeveer 2 ton gemoeid. Vanwege het nationale belang van deze digitalisering heeft het landelijke Bureau Metamorfoze, dat zich inzet voor het behoud van het papieren erfgoed, besloten het gehele project te financieren. Historici hadden de rijkdom van deze archieven al ontdekt. Zo schreef de bekende historicus Van Deursen in 1994 aan de hand van het vele archiefmateriaal een boek over de geschiedenis van Graft in de zeventiende eeuw onder de titel 'Een dorp in de polder'. Inmiddels zijn de archiefstukken weer terug bij het RAA. Het project zal in 2018 worden afgerond.

Notariële en oud-rechterlijke archieven

Familysearch heeft in dit jaar de digitalisering van het Alkmaarse notarieel tot en met 1842/1877 afgerond.¹⁰ Het totale project omvat ongeveer **480.000** scans, waarvan eind 2017 **90.000** scans (2016: 390.000) zijn gerealiseerd. Ook van deze scans heeft het RAA gratis kopieën ontvangen.¹¹ Deze zullen in de komende jaren via de website beschikbaar worden gesteld.

Eind 2017 is Familysearch begonnen met de digitalisering van een aantal notariële en oud-rechterlijke archieven, waaronder het belangrijke en omvangrijke oud-rechterlijk archieven van Alkmaar en van een aantal gemeenten in de kop van Noord-Holland. Het betreft in totaal 100 meter archief en ca. 380.000 opnames. In 2017 zijn binnen dit project al 80.000 opnamen gerealiseerd.

---

⁹ Het RAA heeft zelf 4.131 pagina's gedigitaliseerd. Daarnaast zijn er 80.000 door de uitgever gedigitaliseerde pagina's van de Texelsche Courant toegevoegd aan de krantenviewer. Zie ook pagina 18.

¹⁰ Alle notariële akten van notarissen die tot 1842 actief waren, zijn gedigitaliseerd. Een deel van die notarissen was ook na 1842 actief, de laatste tot 1877. Daarom zijn er uitschieters tot 1877 in het digitaliseringsproject.

¹¹ Familysearch, een genealogische organisatie van de Mormonen, digitaliseert genealogische bronnen om ze beschikbaar te stellen op hun website. Het RAA ontvangt de scans ook, zodat het RAA ze zelf ook beschikbaar kan stellen.

Eikelenberg

Verder is in 2017 een begin gemaakt met het digitaliseren van de schilderkunstige aantekeningen van Simon Eikelenberg voor een interdisciplinaire werkgroep van de universiteiten te Amsterdam (UVA) en Utrecht, in het kader van het NICAS-programma (Netherlands Institute for Conservation, Art and Science). Er wordt binnen het project onder andere gekeken naar de overdracht en circulatie van technieken en praktische kennis in de (historische) schilderpraktijk, en naar experimenten die kunstenaars uitvoerden. De aantekeningen van Eikelenberg bevatten informatie over die onderwerpen. Op basis daarvan zal ook worden geprobeerd enkele van zijn experimenten te reconstrueren.

Harry de Raad (coördinator team dienstverlening):

Het is bijzonder dat samen met de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Utrecht een NICAS-project wordt gewijd aan Alkmaarse stadshistoricus en schilder Simon Eikelenberg (1663-1738).

Digitalisering beeldcollecties

Er zijn in 2017 ook enkele belangrijke beeldcollecties gedigitaliseerd. Het betreft de Glasplaatnegatievencollectie glasplaatnegatieven van de gemeente Alkmaar (200 items), grootformaat kaartmateriaal gemeente Den Helder (200 items) en grootformaat (bouw)tekeningen van de Grote Kerk te Alkmaar (350 items). In totaal betreft dit **750** (2016: 8.650) items. Daarnaast is er circa **4 uur** (2016: 5 uur) historisch filmmateriaal gedigitaliseerd.

Van deze en eerder gedigitaliseerde beeldcollecties zijn in 2017 **5.250** (2016: 6.650) beelden gepubliceerd in de beeldbank. Die kwamen uit de volgende collecties: Regionaal Archief Alkmaar, Monumentenzorg gemeente Alkmaar, prentbriefkaarten, Historische vereniging Callantsoog, gemeente Den Helder, glasplaten en tekeningen Bergense kunstenaar Ponstijn en de diapositieven en -negatieven Theo van Houts. Verder zijn de collecties grootformaat kaartmateriaal gemeente Den Helder en glasplaten Alkmaar beschreven, maar nog niet gepubliceerd. In totaal zijn er circa **6.100** nieuwe beschrijvingen gemaakt, waarvan 5.250 bijbehorende afbeeldingen zijn gepubliceerd in de beeldbank.

Een greep uit de collectie glasplaatnegatieven en tekeningen Ponstijn (v.l.n.r. 1918, 1933, 1907, 1957).

Het aantal gepubliceerde items is in 2017 helaas wat minder dan andere jaren. Het was de bedoeling om de volgende items te scannen:

- 4.000 kleurnegatieven uit de Collectie Piet Kager Heerhugowaard.
- 3.000 divers fotonegatief en diapositief materiaal uit de collectie Cor Mooij, Egmond aan Zee.
- 1.600 prentbriefkaarten uit Graft-de Rijk (Collectie Kaptein).

- 200 grootformaat technische tekeningen uit het gemeentearchief Alkmaar.

In 2017 is dit materiaal scan-klaar gemaakt, maar door diverse oorzaken kon de digitalisering bij het bedrijf dat dit uitvoert pas in februari 2018 van start gaan.

Digitalisering bibliotheek

In 2017 is ook bibliotheekmateriaal gedigitaliseerd. Het gaat in totaal om **2.500** krantenpagina's, **1.000** pagina's tijdschriftenmateriaal en **631** pagina's aan adresboeken uit Den Helder (van de jaren 1906, 1920 en 1974).

De door de uitgever gedigitaliseerde jaargangen 2015-2016 (2.500 pagina's) van de Uitkijkpost (Heiloo) werden in de krantenviewer beschikbaar gesteld, waar ze gratis te raadplegen zijn. De uitgever van de Texelsche Courant heeft de digitale jaargangen 1887-2013 (80.000 pagina's) beschikbaar gesteld. Die zijn ook in de krantenviewer opgenomen.

Het tijdschriftenmateriaal dat gedigitaliseerd is, bevat nieuwe jaargangen van de uitgaven van historische verenigingen:

• De Groene Valck (Historische Vereniging Oud-Akersloot):	2015-2016
• Heylooer Cronyck (Historische Vereniging Oud Heiloo):	2013-2016
• Zicht op Haringcarspel (Historische Vereniging Harenkarspel):	2015-2017
• Uitgave Historische Vereniging Texel:	2013-2016

Social media

Een belangrijke tak van de digitale dienstverlening van het RAA speelt zich af via de social media. Daarmee wordt een breed publiek bereikt, worden nieuwe doelgroepen aangesproken en kunnen de collecties op vernieuwende manieren gedeeld worden. In 2017 is de interactiviteit op de social media vergroot. Het RAA is op deze kanalen niet enkel een zender, maar ook een ontvanger: berichten worden meer gedeeld en er wordt meer en uitgebreider gereageerd. De mix van online- en offline-activiteiten werd door het publiek erg gewaardeerd.

Het valt op dat er meer directe en inhoudelijke vragen aan het RAA werden gesteld via Facebook (messenger), Twitter en Instagram. Bovendien was er een duidelijke verschuiving van activiteit naar Instagram. Via Twitter worden met name vakgenoten en de media bereikt. Het aantal volgers van de belangrijkste socials:

- Twitter @ArchiefAlkmaar: **1.735** volgers (2016: 1.570)
- Facebook Regionaal Archief Alkmaar: **4.362** vrienden (2016: 3.871).
- Instagram archief_alkmaar: **869** (2016: 500)

De populairste berichten op Facebook hebben een duidelijke nostalgische toon. Het populairste bericht was een fotoreportage van de bijna gesloopte discotheek Altamira in Schoorl (428 likes, 374 reacties), gevolgd door een fotoreportage van de gesloten Alkmaarse discotheek Extase (269 likes en 181 reacties) en een foto van winkelcentrum de Mare te Alkmaar uit 1984 (421 likes en 110 reacties.) Ook niet-volgers reageerden veel op deze berichten. De grens van 4.000 Facebookvrienden werd in 2017 gepasseerd.

Op Twitter riepen tweets over de Ringersfabriek, een vacature en de anigif-wedstrijd de meeste interactie op. Op Instagram vallen timewarps, afbeeldingen uit de jaren '80 en berichten over urban exploring in de smaak. De hashtags #alkmaar en #archief leiden tot

de meeste interactie. In 2017 werden 116 Instagramberichten geplaatst, die 4.331 likes en 105 reacties ontvingen. Er kwamen meer dan 350 volgers bij.

Naast de 3 grote kanalen is het RAA ook actief geweest op andere social media en online communicatiekanalen, zoals re.photos, Issuu, LinkedIn, Tumblr, Pinterest, Google+ en YouTube. Ook heeft het RAA gebruikt gemaakt van de webapp Thinglink voor de promotie van 'Ik was erbij'-artikelen of in aanvulling op blogs en actualiteiten. Met Thinglink kan extra informatie aan afbeeldingen worden gekoppeld via hotspots. Die informatie komt tevoorschijn wanneer de muis boven de afbeelding zweeft. Op YouTube is het RAA eind 2016 gestart met 'hands of history'. In 2017 zijn daar 2 nieuwe filmpjes voor gemaakt, over Open Monumentendag/Kunst tot de Nacht en mysterieuze foto's. Verder zijn er een aantal historische filmpjes op dit medium geplaatst, bijvoorbeeld over het koninklijk bezoek aan Bergen in 1938. Een animatie van bunker R616 in Alkmaar trok veel aandacht.

Fysiek publiek

In 2017 werd het RAA in totaal **7.301** keer fysiek bezocht. Er werden **3.416** bezoeken aan de studiezaal gebracht (waarvan 318 bezoeken aan de leeskamer) om genealogisch of historisch onderzoek te doen. De overige **3.885** bezoeken werden gebracht in het kader van activiteiten, cursussen/workshops, lezingen, rondleidingen en de vaste expositie in de hal van het pand aan de Bergerweg.¹²

Het aantal fysieke bezoeken aan de studiezaal (3.416 bezoeken) is iets gedaald ten opzichte ten 2016 (3.557 bezoeken). Die daling is gestabiliseerd op 4%. De dienstverlening op de studiezaal wordt door gebruikers die enquête van BRAIN invulden positief beoordeeld, zoals uit de tabel hieronder blijkt. Met name de ruime openingstijden van de studiezaal wordt met een 8,1 goed beoordeeld (landelijk: 7,4).

Rechts: Tabel uit het eind-rapport van de kwaliteitsmonitor van BRAIN, over de diverse aspecten van het fysieke bezoek. RAA vergeleken met de andere archiefinstellingen.

	Rapportcijfer alle archief instellingen	Rapportcijfer Regionaal Archief Alkmaar
De herkenbaarheid van het personeel	7,8	7,9
De hulpvaardigheid van het personeel	8,5	8,6
De vriendelijkheid van het personeel	8,4	8,6
De deskundigheid van het personeel	8,2	8,3
De ondersteuning die het personeel u <i>ongevraagd</i> biedt	7,8	7,8
Het gemak waarmee u de stukken kunt vinden	7,5	7,6
Het aanvragen van stukken (procedure)	7,9	8,2
De levertijd van de aangevraagde stukken: scanning on demand	8,0	8,3
De openingstijden van het archief	7,4	8,1
De kwaliteit van de apparatuur	7,4	7,9
De kwaliteit van de hulpmiddelen (infobladen, nadere toegangen e.d.)	7,6	7,9
De levertijd van bestellingen (fotokopieën, foto's e.d.)	8,0	8,3
De informatie over de tarieven	7,8	8,0
De hoogte van de tarieven	7,3	7,8
De informatie over de wijze waarop u wensen en klachten kenbaar kunt maken	7,5	7,9

¹² Uitgesplitst: 520 bij activiteiten, 374 tijdens boekpresentatie/concert NH-Beat, 856 scholieren en leerlingen (ook van het beroepsonderwijs), 206 cursisten en bezoekers van workshops, 1.476 bezoekers van lezingen, 103 deelnemers aan een rondleiding en ca. 350 bezoekers van de vaste tentoonstellingsruimte. De circa 5.000 bezoekers aan de historische markt in de voormalige Ringersfabriek tijdens Open Monumentendag en de ruim 12.000 bezoekers aan de NH-Beat tentoonstelling in het Stedelijk Museum Alkmaar zijn niet meegerekend.

In het verslagjaar zijn weer vele publicaties en bijdragen in boeken, kranten, tijdschriften verschenen waarbij de archieven en collecties van het RAA zijn gebruikt als bron.¹³ Naar aanleiding van de wekelijkse rubriek 'Ik was erbij' in de Alkmaarsche Courant werden weer veel positieve reacties ontvangen. In deze door medewerkers van het RAA verzorgde rubriek wordt aandacht besteed aan historische gebeurtenissen in het recente verleden.

Activiteiten

Het RAA nam in 2017 deel aan evenementen en organiseerde een aantal activiteiten op eigen initiatief. Deze werden bezocht door in totaal **520** personen.

Project NH-Beat

Het RAA is in 2017 initiator geweest van het project 'NH-Beat, popmuziek tussen duin en polder', een samenwerking van het RAA, Stedelijk Museum Alkmaar, de Stichting Alkmaarse Historische Publicaties en het Poppodium Victorie. Het project bestond uit 4 onderdelen: een tentoonstelling in het Stedelijk Museum Alkmaar over regionale popmuziek in de jaren '60 en '70 (1 april tot 2 juli), het boek 'NH-Beat, popmuziek tussen duin en polder, 1960-1980' geschreven door Peter Smit (presentatie 30 juni), een 'beat-concert' in Podium Victorie (30 juni) en het verwerven van archieven en collecties door het RAA om de popgeschiedenis vast te leggen. Aan alle onderdelen heeft het Archief een bijdrage geleverd. In totaal trok het project **12.493** bezoekers.¹⁴

Paul Post (directeur):

Het was mooi om te zien hoe het meewerken aan een project als NH-Beat & het bijbehorende concert leidt tot onverwachte en bijzondere aanwinsten voor het archief.

Openstelling muurschildering

Het RAA was ook medeorganisator van de openstelling van de muurschildering 'Alcmaria Victrix' (1573 en 1946) in basisschool De Kring op 6 mei in het kader van Bevrijdingsdag. De openstelling trok **100** bezoekers.

Het RAA participeert ook in activiteiten waarbij cultuur of erfgoed lokaal, regionaal of landelijk onder de aandacht wordt gebracht. Zoals tijdens:

- Kunst tot de Nacht op vrijdag 8 september (20:30-23:45), waarbij **80** mensen de studiezaal bezochten. Tijdens deze culturele avond was Madame Silhouette te gast die portretten knipte van de bezoekers en korte workshops silhouetknippen gaf. Silhouetportretten waren in de achttiende en negentiende eeuw bijzonder populair. Ook het RAA bewaart er een aantal in de collectie.
- Open Monumentendag op zaterdag 9 september. Het RAA was met een stand goed zichtbaar in de Ringersfabriek, waar het centrale informatiecentrum was gevestigd. Er waren ongeveer **5.000** bezoekers. De gratis reproducties van historische bordspellen (waaronder van chocoladefabriek Ringers) vonden gretig aftrek.

Silhouetportret van een bezoeker aan Kunst tot de Nacht, gemaakt door Madame Silhouette.

¹³ Zie bijlage 2.2 'Fysiek publiek' op pagina 42 voor een overzicht van publicaties door bezoekers.

¹⁴ De tentoonstelling in het Stedelijk Museum Alkmaar had 12.119 bezoekers. Tijdens de boekpresentatie en het concert in Podium Victorie waren 374 belangstellenden aanwezig.

Open dag

Op zaterdag 25 november vond een open dag plaats. In totaal kwamen er **340** bezoekers op de openstelling van het archief en de depots af.

De open dag stond in het teken van de decembersfeer: sinterklaas, kerst, oud & nieuw, familie, cadeaus, spelletjes en speelgoed. Er was een speelgoedtaxateur aanwezig, Carita van Woerden van Pijkeren, die de bezoekers met veel enthousiasme vertelde over de (historische) waarde van het door bezoekers meegebrachte speelgoed. Spellenswinkel De Spellentoren had een hoek ingericht waar bezoekers (historisch getinte) spellen konden spelen en kopen. In samenwerking met hen heeft het RAA speciaal voor de open dag een foto-kwartetspel (Alkmaar in de IJzeren Eeuw, 1865-1900) ontwikkeld. In de opgestelde depots waren voorbeelden uit de collectie te zien over thema, zoals historische spellen uit de eigen collectie, maar ook bruiklenen uit het Stedelijk Museum Alkmaar. Uiteraard was er voor de bezoekers ook alle mogelijkheid om meer uitleg te krijgen over onderzoek doen in archieven. Velen trokken huiswaarts met koopjes uit de boekenverkoop of met de gratis reproducties van spellen die het RAA voor de gelegenheid had laten maken.

"Een mooie collectie, een goed verzorgde open dag met veel vriendelijk personeel en bezoekers"

Emmie Snijders (dienstverlening en educatie)

Het was opvallend hoe lang bezoekers tijdens de open dag bleven rondkijken bij de diverse onderdelen die waren georganiseerd. Maar vooral de vrolijke reacties en de gezellige en gemoedelijke sfeer staan me bij. Een geslaagd thema!

Educatie

Het RAA biedt (toekomstige) gebruikers van archieven cursussen, workshops en andere educatieve programma's aan om competenties eigen te maken die nodig zijn bij archiefonderzoek. We springen met ons cursusaanbod in op het overbrengen van specialistische kennis die direct in verbinding staat met het gebruik van de collectie. Het RAA heeft daarmee een uniek aanbod aan cursussen en workshops binnenshuis en op locatie. Dit jaar is bijvoorbeeld samengewerkt met Bibliotheek de Rijp en Dag & Dauw (een initiatief van Bibliotheek Kennemerwaard en Artiance Alkmaar, in samenwerking met TAQA Theater de Vest en het RAA, dat culturele activiteiten organiseert voor iedereen vanaf 60 jaar).

Cursussen en workshops

In 2017 namen **206** (2016: 188) mensen deel aan een cursus, workshop of spreekuur.¹⁵ Naast de reguliere reeks cursussen in bijvoorbeeld oud schrift, werken met name de introductiemiddagen drempelverlagend. Een van de vaste educatieve activiteiten, het archiefsprekuur, is eind 2017 stopgezet. De vraag naar die mogelijkheid bleek niet meer groot genoeg om het spreekuur voort te zetten. De andere cursussen en de hulp die bezoekers op de studiezaal ontvangen is blijkbaar toereikend.

Onderzoek naar de bewoningsgeschiedenis van huizen, straten en wijken is de laatste jaren erg populair geworden. Het RAA sluit hierop aan met workshops over het doen van onderzoek naar de geschiedenis van huizen, winkels en bedrijven. Ook werden specifieke workshops verzorgd over kadastrale en notariële archieven, die vooral voor bewoningsgeschiedenis van groot belang zijn. Er werd dit jaar een nieuwe cursus gegeven,

¹⁵ Zie bijlage 2.3 'Educatie' op pagina 45 voor een overzicht van de gegeven cursussen en workshops.

waarin deelnemers leren werken met de Kadasterarchiefviewer, een onlineprogramma waarmee de geschiedenis van een pand achterhaald kan worden. Deze viewer is slechts op een beperkt aantal plekken (o.m. in onze studiezaal) te raadplegen.

Scholen

Het RAA draagt graag bij aan de kennisontwikkeling op het gebied van regionale geschiedenis van leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs. We stimuleren geschiedbeoefening onder kinderen en jongeren door middel van educatieprogramma's. Onze overtuiging is dat ieder kind een keer in zijn schooltijd in aanraking moet zijn gekomen met het archief, net zoals velen een museum of bibliotheek bezoeken. De geschiedenis van de stad of het dorp waar de leerlingen opgroeien en in sommige gevallen de familiegeschiedenis van deze leerlingen ligt immers in het archief! Na een bezoek zijn ze op de hoogte van de soort informatie die ze hier, of in een andere archiefinstelling, kunnen vinden.

Bezoek van de 2vwo-klassen van de Berger Scholengemeenschap, 15-11-2017.

Zo zijn **359** middelbare scholieren (2016: 353) uit Alkmaar, Heerhugowaard, Schagen en Bergen bij het RAA geweest in verband met het schrijven van een profielwerkstuk, een project of andere schoolopdrachten.¹⁶

Ook ontving het RAA **377** basisschoolleerlingen (2016: 627). Het RAA participeert in CultuurPrimair, het loket voor cultuureducatie in het primair onderwijs en een samenwerkingsverband van scholen, culturaanbieders en gemeenten in de regio Noord-Kennemerland. Door een verandering in de manier waarop het aanbod van CultuurPrimair en zijn partners wordt gepresenteerd, is het basisschoolbezoek aan het RAA in 2017 afgenomen – in het voorjaar van 2018 wordt die afname voor een groot deel weer opgevangen door onder andere het project rond het 500-jarig bestaan van de Grote Kerk.

De basisschoolleerlingen doorlopen een ochtend vullend programma waarbij zij leren wat een archief

Leerlingen van basisschool De Windhoek uit Egmond-binnen gaan samen met beeldconservator Jesse van Dijk kijken naar originele historische tekeningen van hun woonplaats.

¹⁶ De hechte samenwerking met de scholen in het voortgezet onderwijs bracht ons op het idee reeksen van onderwerpen voor profielwerkstukken in een overzichtelijk bestand onder te brengen, met vermelding van aanbevolen literatuur, beschikbaar beeldmateriaal en te raadplegen archiefstukken. Bij alle mogelijke projecten kan hieruit door docenten en leerlingen worden geput.

eigenlijk is en wat het RAA in huis heeft, waarom deze archiefstukken worden bewaard en welke informatie erin te vinden is. Een belangrijk onderdeel hierbij is dat de scholieren kennismaken van de historie van hun eigen leefomgeving (woonplaats of wijk) door middel van korte opdrachtjes. Tijdens de rondleiding in het depot komen zij tevens in contact met originele archiefstukken uit hun leefomgeving.

De bezoeken vanuit het voortgezet onderwijs worden samen met de docenten voorbereid. Tijdens hun bezoek gaan de leerlingen na een algemene introductie op zoek naar gegevens over historische onderwerpen in de collecties van het RAA. Het verschilt per groep wat die onderwerpen zijn. Soms heeft een leerjaar of een klas een gezamenlijk project, zoals het project over Jodenvervolgung van het Huygenscollege (Heerhugowaard). Soms hebben (groepjes) leerlingen een eigen onderwerp: zoals de leerlingen van het Regius College (Schagen), die in het RAA op zoek gingen naar informatie voor hun profielwerkstuk. Nieuw dit jaar was het bezoek van alle brugklassen van het Murmellius Gymnasium Alkmaar (169 leerlingen). In een projectweek waarin ze kennis maken met hun school, kwamen alle groepen langs voor een bezoek van 2 uur. Ze maakten kennis met het archief en de geschiedenis van hun school.

**Lisette Blokker
(dienstverlening & educatie)**

Ik vond het erg leuk om alle brugklasleerlingen van het Murmellius te ontvangen. Zo krijgt een hele nieuwe lichter scholieren mee dat ze bij het RAA terecht kunnen voor informatie. Ook de positieve reacties van docenten én leerlingen waren bijzonder.

Bijzonder is dat ook het vervolgonderwijs het RAA steeds meer weet te vinden. In 2017 bezochten **120** studenten uit het vervolgonderwijs in groepsverband het archief, waarvan er 90 van de Hogeschool Ipabo Alkmaar kwamen.

Communicatie en PR

Het RAA streeft ernaar middels online platformen mensen te inspireren onze collecties te gebruiken. Daarom vinden we de zichtbare toename in interactiviteit op socialmediakanalen zeer geslaagd. Het RAA is actief op Facebook, Twitter, Pinterest, Google+, Flickr, Youtube, Instagram, Tumblr, HistoryPin, LinkedIn en Wikipedia/Wikimedia. Daarnaast dragen de traditionele media bij aan een breed publieksbereik. Persberichten worden gericht en met succes verspreid onder lokale en regionale media in het werkgebied.

Het RAA verstuurde in 2017 in totaal **18** persberichten. Deze zijn, afhankelijk van het onderwerp, verspreid over lokale en regionale media in het werkgebied.¹⁷ Het nieuws werd onder meer overgenomen door de Alkmaarsche Courant, Heldersche Courant, Schager Courant, Texelsche Courant en huis-aan-huis- en nieuwsbladen. Daarnaast was het RAA te zien tijdens een uitzending van Verborgen Verleden waarin Jules Deelder op zoek ging naar zijn familiegeschiedenis (in Den Helder). In januari 2017 is het RAA ook in de Volkskrant en De Wereld Draait door genoemd, in verband met de biografie over Willem van Oranje, geschreven door oud-leerlingen van het Murmellius Gymnasium.

Enkele van de punten waar in de pers aandacht voor was zijn: Bewegend Verleden (historische films uit onze collectie op internet in samenwerking met het Noord-Hollands Dagblad); de cursussen die het RAA geeft (daarover werden 2 medewerkers in maart kort geïnterviewd voor radio Noord-Holland); historische foto's uit de Wieringermeer; bunkers

¹⁷ Zie bijlage 2.4 'Communicatie en PR' op pagina 46 voor een overzicht van de verstuurde persberichten.

in Schagen; het bezoek van medewerkers van het RAA met burgemeester Bruinooge van Alkmaar aan de bunker onder het stadhuis; de ingekleurde historische foto van Sinterklaas bij de Alkmaarse bewaarschool in 1908; en een aantal verschillende projecten waaraan het RAA meewerkt (NH-Beat, Alkmaarders op de Kaart, het theaterspektakel VICTORIE! dat in 2018 gehouden zal worden, etc.).

Jules Deelder in de studiezaal, in het kader van het programma Verborgen Verleden van de NTR (uitgezonden zaterdag 15 april 20:30).

De digitale nieuwsbrief is populair en heeft inmiddels **823** (2016: 675) abonnees (per 31-12-2017). Dit jaar ontvingen de abonnees 9 keer de nieuwsbrief. Daarnaast is er de papieren nieuwsbrief Archivaria voor de Vrienden van het RAA, die dit jaar 2 keer is uitgebracht. Dit magazine blijft voorsnog op veler verzoek naast de digitale nieuwsbrief bestaan.¹⁸

Publicaties

Het RAA wil graag laten zien welke informatie te vinden is in de archieven en collecties die de archiefdienst bewaart. Medewerkers van het RAA schrijven daarom korte artikelen gebaseerd op informatie uit die collectie. Deze worden gepubliceerd in lokale kranten en in historische en genealogische tijdschriften. Zo verzorgt het RAA wekelijks een aflevering van de populaire rubriek 'Ik was erbij' in het Noordhollands Dagblad, editie Alkmaarsche Courant. Naast de 'Ik was erbij'-rubriek verschenen er bijdragen van medewerkers in verschillende publicaties.¹⁹

Historische sensatie

Het RAA treedt graag naar buiten met de collectie om het publiek de door historicus Johan Huizinga zo mooi omschreven 'historische sensatie' te laten ervaren. Het gevoel in direct contact te staan met het verleden door het zien (en zelfs aan mogen raken) van een

---

¹⁸ Zie bijlage 3 op pagina 53 voor meer informatie over de Vrienden van het Archief.

¹⁹ Zie bijlage 2.5 op pagina 50 voor een lijst van de publicaties door medewerkers van het RAA.

authentiek archiefstuk is een belevenis. Door middel van rondleidingen door depotruimten, lezingen en tentoonstellingen delen we de collectie van het RAA actief.

Tentoonstellingen

Het RAA beschikt over een expositieruimte waar een vaste tentoonstelling is ingericht over de archieven en collecties. De ruimte is gratis te zien voor alle bezoekers van het pand. Verder initieerde het RAA in 2017 de tentoonstelling 'NH-Beat. Alkmaar in de sixties' in het Stedelijk Museum Alkmaar. Ook aan andere tentoonstellingen leverde het RAA een bijdrage.²⁰ Bij 2 tentoonstellingen in het Stedelijk Museum Alkmaar is geassisteerd door medewerkers van het RAA. De assistentie bestond uit historisch onderzoek en/of de levering van replica's of bruiklenen uit de collectie.

Dit geldt met name voor de tentoonstelling 'NH-Beat. Alkmaar in de sixties'. Deze tentoonstelling was gewijd aan regionale popmuziek in de jaren '60 en '70. De tentoonstelling was te zien van 1 april tot 2 juli in het Stedelijk Museum Alkmaar en leidde tot veel media-aandacht en mooie bezoekersaantallen (**12.119** bezoekers). Hiermee werd ook de lokale geschiedenis, middels vele bronnen uit onze collectie, voor het voetlicht gebracht en de aandacht voor dit onderwerp leidde ook tot een aantal bijzondere aanwinsten. Een andere tentoonstelling van het Stedelijk Museum Alkmaar waaraan werd meegewerkt was 'Emanuel de Witte. Meester van het licht'. Hiervoor is in de archieven van het RAA onderzoek verricht. Ook aan tentoonstellingen van andere organisaties is medewerking verleend, meestal in de vorm van bruiklenen.

Ter nagedachtenis aan de Joodse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog worden vanaf 2015 ieder jaar enkele herdenkingssteentjes geplaatst op de laatste woonadressen van de slachtoffers. Het RAA ondersteunt daarbij de precieze bepaling van het adres, vaak een ingewikkeld karwei. Ook dit jaar zijn er herdenkingsstenen geplaatst in Alkmaar. 15 mei werden in het Emmakwartier 23 stenen op twaalf adressen gelegd. Maandag 30 oktober werden op elf verschillende adressen in de omgeving van de Bierkade en het Schermereiland 21 stenen geplaatst. Directeur Paul Post woonde de steenleggingen namens het RAA bij.

Op 20 april werd een informatiebord onthuld bij de tankversperring uit de Tweede Wereldoorlog in Oudorp. Het RAA heeft zich samen met Erfgoed Alkmaar ingezet om de versperring weer op te graven en te voorzien van een informatiebord. Hierdoor is een van de weinige bewaarde stukjes militaire oorlogsgeschiedenis (naast de bunkers) weer zichtbaar geworden.

Rondleidingen

In 2017 is 7 keer een groep rondgeleid door de ruimtes van het RAA aan de Bergerweg, met een totaal van **103** (2016: 198) mensen. Deelnemers aan de rondleidingen bezochten zowel de studiezaal als de vaste expositieruimte en het showdepot, waar bijzondere archiefstukken in een vitrine klaarliggen. Het gebied waaruit de groep afkomstig is staat daarbij centraal.²¹

Het aantal rondleidingen in het kader van kennismakingsbezoeken van ambtenaren vanuit de aangesloten gemeenten is in 2017 toegenomen in vergelijking met 2016.

---

²⁰ Zie bijlage 2.6 'Historische sensatie' op pagina 51 voor een overzicht van de tentoonstellingen waaraan het RAA een bijdrage leverde.

²¹ Zie bijlage 2.6 'Historische sensatie' op pagina 51 voor een overzicht van rondleidingen.

Lezingen

Medewerkers van het RAA geven regelmatig lezingen buitenshuis. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de eigen collecties en archieven. Zo zijn er film- en foto-avonden gehouden en lezingen gegeven over en met de collectie van het RAA. Vanuit het RAA werden 13 lezingen verzorgd, en in totaal bezochten circa **1.045** (2016: 835) mensen deze bijeenkomsten. Het betrof lezingen over onder meer de Eerste Wereldoorlog in Langedijk en Alkmaar, het leven en werk van Henk Rotgans tijdens zijn verblijf in Callantsoog, de Engels-Russische invasie van 1799, foto's van Alkmaar aan het einde van de negentiende eeuw en oude kaarten van en historisch vervoer in de Egmonden.

Het RAA participeert in de Werkgroep Cultuurhistorie van de Stichting UIT-IN-ALKMAAR. Deze organiseert onder meer jaarlijks een lezingencyclus onder de naam het Alkmaars Historisch Café. In 2017 zijn er 8 lezingen georganiseerd. In totaal bezochten **431** (2016: 389) mensen een lezing van het Historisch Café.²² Zeer goed bezocht werden de lezingen van Alexander Münninghoff over zijn boek 'De Stamhouder' (90 bezoekers) en Vic van de Reijt over het Nederlandse lied in de twintigste eeuw (68 bezoekers). Andere onderwerpen die tijdens de lezingen aan bod kwamen waren de biografie van Willem van Oranje, beerputten en riolen, fascisme, middeleeuwse miniatuuraltaren, Maria Tesselschade en de middeleeuwse kloosterbeweging in de regio.

---

²² Zie bijlage 2.6 'Historische sensatie' op pagina 52 voor een overzicht van de lezingen gegeven in het kader van het Alkmaars Historisch Café.

BEWAARD VOOR DE TOEKOMST: BEHEER EN BEHOUD VAN DE COLLECTIE

De collectie van het RAA blijft groeien. Daar zorgt in de eerste plaats de wettelijk verplichte overbrenging van overheidsarchieven van 20 jaar en ouder voor. Daarnaast hebben we als taak de geschiedenis van de aangesloten gemeenten op representatieve wijze te documenteren. Dat doet het RAA door het verwerven van particuliere archieven, historisch beeldmateriaal en publicaties uit en over het verzorgingsgebied.

Acquisitie

Het RAA ontvangt gedurende een jaar honderden meters aan archiefmateriaal, foto's, boeken, prenten, kranten, films, publicaties, et cetera van gemeenten, particulieren en bedrijven uit het werkgebied. De acquisitie vindt zowel passief als actief plaats. In het laatste geval gaan we op zoek naar archieven/collecties die hiaten in de collectie kunnen opvullen. Dat kan een onderwerp betreffen waar nog weinig van bewaard is, maar ook collecties en archieven uit een bepaald gebied, of van bepaalde verenigingen, stichtingen, bedrijven, families of personen.

Het afgelopen jaar ontving het RAA **586,3** meter archief (gemiddeld 300 meter per jaar). Een groot deel hiervan bestond uit overheidsarchief. Het grootste archief dat is overgedragen, betreft de bouwvergunningen uit Heerhugowaard, uit de periode 1906-2010 (337 meter). Het grootste particuliere archief dat is overgedragen, is dat van de Sint Willibrordus Stichting te Heiloo (GGZ NHN) 1929-1959, met daarbij ook het archief van de afdeling Sint-Paulus (40 meter).

Ruud Bankras (medewerker beheer & behouden):

Het bezoek aan de Willibrordusstichting in het kader van de overdracht van de patiëntendossiers vond ik bijzonder.

Het RAA heeft in het afgelopen jaar de volgende archieven en collecties verworven:²³

- Overheidsarchief: **502,4** meter
- Particuliere archieven: **83,9** meter
- Bibliotheekcollectie: **326** titels
- Beeldcollectie: **63** aanwinsten

Net als voorgaande jaren zien we dat er steeds recenter overheidsarchief (vervroegd) wordt overgebracht. Veel gemeenten zijn bezig met digitaliseren en willen daarom van het papieren archief af. Ook bij fusies en samenwerkingen wordt gekozen voor vervroegde overbrenging. Omdat dit materiaal regelmatig wordt geraadpleegd dan het oudere archief, zal dit voor het RAA ook tot extra werk leiden. Via 'digitalisering op verzoek', waarbij ambtenaren tegen vergoeding van de kosten stukken kunnen laten scannen, wordt in deze extra behoefte voorzien.

Hoewel elk nieuwverworven archiefstuk, elk boek en elke foto een belangrijk onderdeel vormt van de collectie, zijn er altijd extra bijzondere aanwinsten. Een voorbeeld daarvan is het archief van de Sint Willibrordusstichting (1929-1959). Ook de overdracht van archief door historische verenigingen is altijd bijzonder. In 2017 brachten de Stichting Werkgroep

²³ Zie voor een overzicht van geacquireerde overheids- en particuliere archieven bijlage 4 'Ontvangen archieven in 2017' op pagina 54. Zie voor aanwinsten van de beeldcollectie bijlage 6 'Aanwinsten beeldmateriaal in 2017' op pagina 57 en voor de aanwinsten van de bibliotheek bijlage 8 'Aanwinsten bibliotheek in 2017' op pagina 59.

Oud-Castricum en de Helderse Historische Vereniging materiaal binnen. Dat is een teken van de goede samenwerking als het gaat om van behoud en toegankelijkheid van historische gegevens uit onze regio.

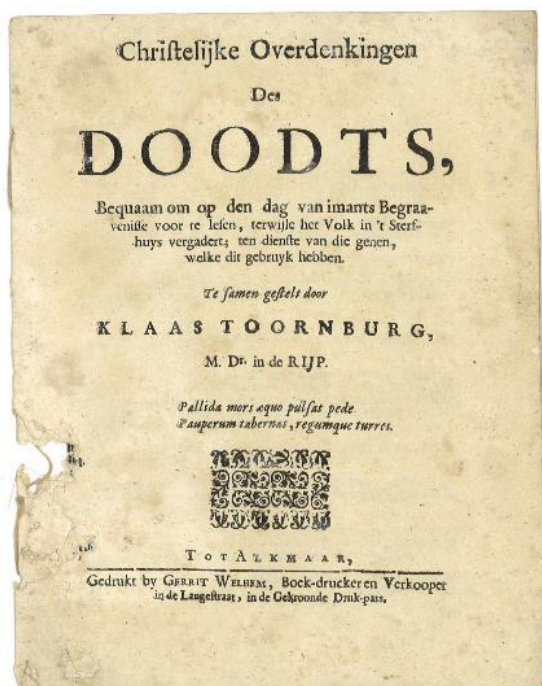

Dirksborn vastgelegd door JosPé (1957).

In 2017 is weer nieuw beeldmateriaal verworven. De 379 foto's uit de collectie van fotograaf JosPé vormden een belangrijke aanvulling op de beeldcollectie van het RAA, vanwege de omvang en de vele plaatsen uit het werkgebied dat het bestrijkt: naast Alkmaar ook Anna Paulowna, Dirksborn, Hippolytushoef, Kolhorn, Nieuwe Niedorp, Schoorl en Winkel.

Andere bijzondere aanwinsten voor de beeldcollectie zijn de serie van 60 luchtfoto's van het Geestmerambacht rond 1965 die zijn gebruikt voor het project van de herverkaveling, en verschillende aanwinsten uit de Tweede Wereldoorlog (zoals beelden van de bevrijding en opruimwerkzaamheden na het bombardement van Den Helder, een bidprentje van een verzetsman en de

nalatenschap van de familiefoto's van verzetsman Frans van der Zeijden). Ook beeldmateriaal komt met steeds grotere regelmaat digitaal binnen.

Openingspagina van Klaas Toornburgs boekje.

De bibliotheekcollectie is in 2017 aangevuld met **326** uitgaven (2016: 405), waarvan het merendeel door schenking. Naast aanwinsten door schenking of aankoop worden we soms ook verrast door bijzondere publicaties die zich in archieven bevinden. Zo troffen we in het archief van de doopsgezinde gemeente Noordeinde van Graft een zeldzaam werkje aan van Klaas Toornburg, doopsgezind predikant uit De Rijk, gedrukt door de Alkmaarse drukker Gerrit Welhem in 1720.²⁴

Werkprocessen

In 2017 zijn de werkprocessen met betrekking tot acquisitie beschreven. Met behulp van het daaruit voortgekomen Overzicht Werkproces Acquisitie is inzichtelijk gemaakt hoe de verschillende werkprocessen in elkaar steken en waar onderdelen van die processen efficiënter konden worden. Aan de hand daarvan zijn enkele processen aangepast om knelpunten op te lossen. Aan het eind van 2017 is ook de

beschrijving van werkprocessen rond de dienstverlening van start gegaan.

²⁴ Bibliothecaris Marijke Joustra schreef een blog over deze aanwinst: bit.ly/toornburg

Bewerking

De verworven archieven en collecties worden beschreven zodat ze toegankelijk zijn. Ze worden ontsloten middels een archiefinventaris, plaatsingslijst of beschreven in een catalogus. Zo zijn er in 2017 in totaal **24** (2016: 95) plaatsingslijsten en inventarissen bewerkt of nieuw vervaardigd.²⁵ Het materiaal wordt verpakt in speciale zuurvrije dozen om duurzame bewaring te waarborgen. Ook de archieven van de rechtsvoorgangers van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier worden toegankelijk gemaakt. Om dat te bewerkstelligen heeft een medewerker van het Hoogheemraadschap een vaste werkplek in het gebouw van het RAA.

Memorix

Voor de ontsluiting van diverse collecties werkt het RAA met softwareproducten van Picturae. Als archiefbeheersysteem en tevens als medium voor de raadpleging van de archiefinventarissen wordt 'Memorix Archieven' gebruikt. In april is het aanvraagstelsel in Memorix vernieuwd, waarbij gebruikers minder gegevens hoeven in te voeren en meerdere aanvragen kunnen combineren. Hierdoor is het stelsel gebruiksvriendelijker geworden.

Voor de digitale beelden maakt het RAA gebruik van het beheersysteem 'Memorix Maior'. De gedigitaliseerde archivalia, foto's, kaarten, prenten en andere beelden worden hierin beschreven en voorzien van metadata, waardoor publicatie op de beeldbank en binnen de genealogiemodule mogelijk is. In 2017 zijn verschillende aanpassingen gedaan, waardoor het voor het RAA makkelijker is om digitaal archiefmateriaal beschikbaar te stellen.

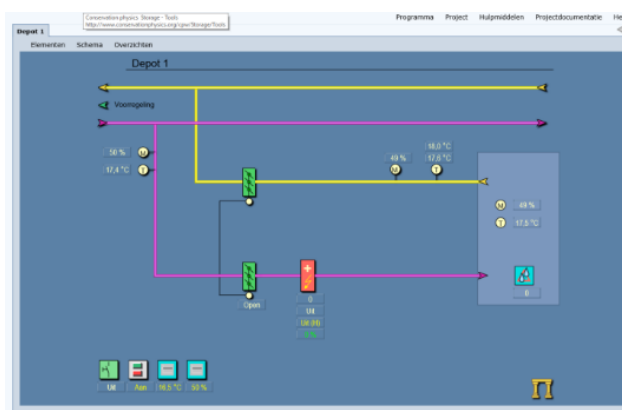
Restauratie en materieelbeheer

Besmetting

Om de archiefdepots zo schoon mogelijk te houden worden tests uitgevoerd voordat nieuw archiefmateriaal in de depots wordt geplaatst. Wanneer het gaat om meer dan 3 strekkende meter archief, wordt ter plaatse gecheckt op biologische besmettingen. Ook wordt nagegaan of alles in goede en geordende staat is en of de verpakkingsmaterialen voldoen aan de kwaliteitseisen. Indien er sprake is van een verdenking van zilvertis of actieve schimmelbesmettingen, wordt het materiaal apart gehouden voor een gammastralenbehandeling, in nauw overleg met experts op dit gebied. De behandelingen worden uitgevoerd bij een gespecialiseerd bedrijf.

Kwaliteit depots

Eenmaal in de depots wordt archiefmateriaal bewaard onder de juiste klimatologische omstandigheden. In 2017 hadden de depots prachtige constante temperaturen, afgestemd op het materiaal dat in de betreffende depots wordt bewaard. Ook de relatieve luchtvochtigheid was constant. In 2017 is er een app (sensorpush) aangeschaft waardoor onafhankelijk toezicht mogelijk is en temperatuur en luchtvochtigheid constant gemonitord kunnen worden.

Een screenshot van de sensorpush

²⁵ Zie bijlage 5 'Ontsloten archieven in 2017' op pagina 56 voor een overzicht van de bewerkte en nieuw gereedgekomen plaatsingslijsten en inventarissen.

Met behulp van het klimaatbeheersingssysteem bleef ook in 2017 het klimaat in de archiefdepots optimaal. De kleine storingen die zich voordeden, werden door het systeem gedetecteerd en zijn tijdelijk verholpen. Zo zijn er geen verstoringen in het klimaat opgetreden. Begin 2018 zal er een onafhankelijke inspectie plaatsvinden van de depots.

Digitalisering en conservering

In 2017 zijn weer veel archiefstukken gedigitaliseerd, zoals op pagina 16 beschreven is. Voordat ze gedigitaliseerd kunnen worden, moeten ze 'scan-klaar' worden gemaakt. Daarbij speelt restauratie en materieelbeheer een grote rol. De archiefstukken moeten daarbij veelal (her)verpakt en eventueel gerestaureerd worden – dat geldt met name voor het Metamorfozeproject Graft, waarvoor de archiefstukken buitenshuis zijn gedigitaliseerd. Zowel voor als na transport en digitalisering is de materiële staat van de stukken gecontroleerd en is er waar nodig gerestaureerd. Hiervoor zijn conserveringsrapportages opgemaakt.

Ook bij digitalisering binnen de deuren van het RAA speelt restauratie en materieelbeheer een belangrijke rol. Bij het klaarmaken voor digitalisering, of tijdens het digitaliseren, komen soms zaken naar boven die de aandacht van de restaurator vragen. Zulke zaken worden tijdens de projecten in kaart gebracht en aangepakt. Op deze manier zorgt de digitalisering niet enkel voor een groter gebruikersgemak, maar draagt ook bij aan de conservering van het originele archiefmateriaal.

Foto's van het oud archief Graft, gemaakt tijdens het Metamorfozeproject door firma De Melker & Partners. De foto's zijn afkomstig uit een blog door Jorinde Verzijl: <https://www.dmpart.nl/ganzenveer/>

Huisvesting

In 2017 zijn de depots aan de Bergerweg bijna helemaal gevuld. Een deel van de opslagruimte wordt aan derden beschikbaar gesteld voor de opslag van archiefmateriaal. Hiervan wordt zowel door aangesloten overheden als door derden gebruik van gemaakt. Om aan die vraag te kunnen voldoen maakt het RAA gebruik van aanvullende depotruimten, onder meer op de voormalige locatie van het RAA, aan de Hertog Albrechtweg. Op deze manier kan ook het financiële risico bij het vertrek van een of meer van de grote huurders worden opgevangen.

BESTUUR

Het RAA is een zelfstandige organisatie in de gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA). In deze regeling namen in 2017 10 gemeenten uit de regio's Noord-Kennemerland en de Kop van Noord-Holland deel (namelijk: Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen en Texel). Het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier neemt deel op basis van een bilaterale overeenkomst.

Algemeen Bestuur

Samenstelling op 31 december 2017:

de heer P.M. Bruinooge (Alkmaar), voorzitter,
mevrouw O. Rasch (Bergen),
de heer W.S. Swart (Castricum),
de heer K.F. Schuiling (Den Helder),
de heer L. Dickhoff (Heerhugowaard),
de heer T.J. Romeyn (Heiloo),
de heer J.R.A. Nawijn (Hollands Kroon),
de heer J. Nieuwenhuizen (Langedijk),
mevrouw M.J.P. van Kampen (Schagen),
de heer M.C. Uitdehaag (Texel).

Adviserend lid:

mevrouw M.L. Loef (senior inspecteur Interbestuurlijk Toezicht, zitting namens Provincie Noord-Holland).

Op 13 juli en 27 september 2017 is het Algemeen Bestuur bijeengekomen.

Dagelijks Bestuur

Samenstelling per 31 december 2017:

de heer P. M. Bruinooge (Alkmaar), voorzitter;
de heer K.F. Schuiling (Den Helder), vice-voorzitter;
de heer J. Nieuwenhuizen (Langedijk), portefeuillehouder financiën;
de heer P.J. Post (RHCA), secretaris.

Op 30 maart en 23 november 2017 is het Dagelijks Bestuur bijeengekomen.

PERSONEEL

Op 31 december 2017 bestond de formatie van het RAA uit **15,3** fte. In 2017 heeft het Archief 3 nieuwe medewerkers aangetrokken: Claudia van Beek en Thijs Hessling als adviseurs digitale informatie/e-depot en Lisette Blokker als medewerker dienstverlening en educatie.

Willy Deimveld heeft het RAA eind 2017 verlaten wegens pensionering. Haar functie zal vanaf januari 2018 worden opgevuld, evenals de functie voor medewerker archieven en collecties (atlas).

Medewerkers per 31 december 2017

Directie en ondersteunende functies:

de heer drs. P.J. Post, directeur,
mevrouw M. Huisman, managementassistent,
de heer bc. M.M. Alphenaar, medewerker informatiebeheer en automatisering,
mevrouw B.F. Jansma, medewerker restauratie en conservering.

Team Dienstverlening:

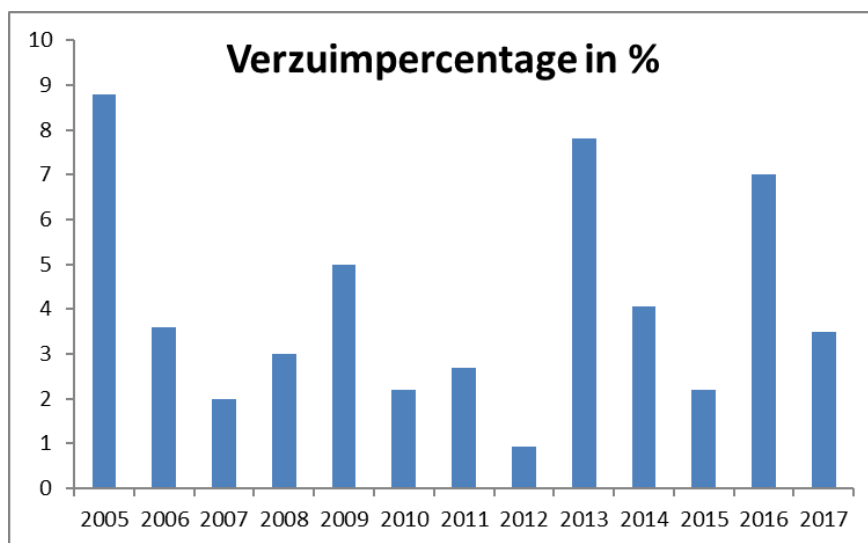
de heer drs. H. de Raad, teamcoördinator,
mevrouw drs. A. Ettekoven, medewerker dienstverlening,
mevrouw E.S. Snijders MA, medewerker dienstverlening en educatie,
mevrouw L. Blokker MA, medewerker dienstverlening, PR en educatie,
de heer bc. M.M. Alphenaar, website, PR en social media.

Team Bewerken en Behouden:

de heer drs. A. Zuurbier, teamcoördinator,
vacature, medewerker archieven,
de heer R.T. Bankras, medewerker beheer & behouden,
de heer J. van Dijk, conservator beeldcollectie (atlas),
vacature, medewerker archieven en collecties (atlas),
mevrouw M. Joustra, bibliothecaris,
mevrouw R.S. Meijer, medewerker bibliotheek,
mevrouw A. van der Lek BA, medewerker e-depot en informatiebeheer,
de heer F.A. van der Horst, medewerker archiefinspectie,
de heer T. Hessling, adviseur digitale informatie en e-depot,
mevrouw C. van Beek, adviseur digitale informatie en e-depot.

Verzuimcijfers

Het verzuimpercentage in 2017 was **3,5 %** (2016: 7%).

Stagiairs

Het RAA Alkmaar begeleidt graag stagiairs. In 2017 hebben enkele leerlingen van het Stedelijk Dalton College (Alkmaar) en de Berger Scholengemeenschap een snuffelstage gelopen bij het RAA. In september 2017 is Nicole Blom (vierdejaars Reinwardt Academie) gestart aan haar stage van 4 maanden. Zij heeft zich onder andere beziggehouden met een onderzoek naar hotspots bij de informatiehuishouding van de gemeente Den Helder.

Bij het bezoek van het Regius College uit Schagen op 19 oktober was vierdejaars Reinwardtstudente Kirsten Golverdingen aanwezig. Zij liep stage bij het Nationaal Archief en deed onderzoek naar de educatieve mogelijkheden van archiefinstellingen rondom profielwerkstukken in het voortgezet onderwijs.

Willy Deimveld (medewerker archieven & stagebegeleider)

Ik heb de stagiairs altijd met veel plezier begeleid. De laatste jaren viel het mij op dat leerlingen van middelbare scholen die hier zelf graag snuffelstage wilden lopen, dit vaak deden omdat zij in het verleden al eens met hun basisschool bij het archief.

Projectmedewerkers

Voor de digitalisering van alle aanvragen in het e-loket bouwdoSSIers (scanning on demand), in 2017 waren dit er 1.148, is een externe projectmedewerker aangetrokken. Voor de studiezaalbezetting wordt ook met regelmaat een beroep gedaan op oproepkrachten, net als voor projecten.

Personeelsvertegenwoordiging

De personeelsvertegenwoordiging (PVT) is het medezeggenschapsorgaan binnen de organisatie en bestond op 31 december 2017 uit:

Annemarie Ettehoven (voorzitter),
Frans van der Horst (secretaris),
Mark Alphenaar (lid, specialiteit ARBO),
Marijke Joustra (ambtelijk secretaris, notulen Overlegvergadering).

Er vonden 5 overlegvergaderingen plaats met de bestuurder (30 januari, 10 april, 29 mei, 10 oktober, 20 november). De PVT voerde 16 keer intern overleg. Onderwerpen die aan de orde kwamen zijn de jaarstukken, begroting, RIE, CAO, ARBO, individueel keuzebudget, beleidsplannen, formatie, vacatures organisatiestructuur en ontwikkelingen e-depot.

Vrijwilligers en werkgroepen

Het RAA maakt graag gebruik van vrijwilligers en werkgroepen om haar bronnen op een steeds dieper niveau online te ontsluiten. Zo worden bronnen ook voor minder ervaren onderzoekers, alsmede onderzoekers op afstand, bereikbaar. Tevens betreft het RAA zo mensen actief bij de lokale en regionale geschiedbeoefening.

Onze vrijwilligers ontsluiten zowel genealogische bronnen als de beeldcollectie. Ook is er een transcriptiewerkgroep die werkt aan transcripties van moeilijk leesbare, oude bronnen. De transcripties worden gepubliceerd op de website van het RAA. Op 31 december 2017 waren er **39** (2016: 38) vrijwilligers, waarvan 35 voor genealogie, 3 voor beeldcollectie en 1 vrijwilliger voor archieven.

De vrijwilligers genealogie worden begeleid door aangestelde coördinatoren binnen de groep vrijwilligers. Deze voeren controles uit en helpen bij vraagstukken. Pas als een coördinator vastloopt, neemt hij of zij contact op met het RAA. In 2017 is het aantal coördinatoren uitgebreid van 4 naar 5. Jaarlijks vindt er een coördinatorenoverleg plaats, dit jaar op 18 oktober.

In 2017 is door de vrijwilligers genealogie gewerkt aan de ontsluiting van notariële repertoria. Er zijn **50** repertoria ingevoerd, waarbij **87.934** akten met in totaal **197.969** namen (2016: 181.542) zijn ingevoerd in de genealogiemodule van Memorix Maior.

Vrijwilligers Atlas:

De vrijwilligers voor de atlas hebben in 2017 bijgedragen aan de ontsluiting van de:

- Collectie Ponstijn
- Fotocollectie Monumentenzorg Alkmaar
- Collectie prentbriefkaarten
- Collectie diapositieven en -negatieven Theo van Houts
- Collectie glasplaten Alkmaar

Verder werken er **circa 30** vrijwilligers van de verschillende historische verenigingen in het werkgebied via het beheersysteem 'Memorix Maior' om beeldmateriaal van deze verenigingen te ontsluiten, beheren en te publiceren.

Vrijwilligersuitje

Op 18 december werden de vrijwilligers in het zonnetje gezet tijdens het jaarlijkse vrijwilligersuitje. Gezamenlijk bezochten 25 vrijwilligers de tentoonstelling 'Emanuel de Witte, meester van het licht' in het Stedelijk Museum Alkmaar, waar zij zijn rondgeleid door museumdirecteur Patrick van Mil. Tijdens een lunch kregen de vrijwilligers een kerstattentie. Een van de vrijwilligers is extra in het zonnetje gezet omdat hij sinds 2006 meer dan 100.000 akten heeft ingevoerd.

Transcriptiewerkgroep

Op 31 december 2017 waren er **30** leden van een transcriptie werkgroep. De transcriptiewerkgroep ontsloot de volgende archiefbronnen:

- Brieven van en aan Wollebrand Geleijnsz de Jonghe, 1623, 1634-1648

- Brieven aan Jan van Foreest, 1603-1647
- Manuscript van Willem Daniël Kleeff over de kerkelijke geschiedenis van Alkmaar, ca. 1750
- Kroniek van Wijnkoper over Alkmaar, 1412-1692
- Kroniekaantekeningen in een boek met regeringslijsten, 1492-1691

Verder zijn er enkele bronnen in bewerking:

- Resoluties van de Alkmaarse vroedschap tot 1609
- De oudste registers van vaste inkomsten en uitgaven van de Grote Kerk (15de en 16de eeuw)
- Historische aantekeningen van Simon Eikelenberg (18de eeuw)

Rond de laatste bron is eind 2017 een nieuw project opgezet om de schilderkundige aantekeningen van Simon Eikelenberg compleet te digitaliseren voor een interdisciplinaire werkgroep van de universiteiten te Amsterdam (UVA) en Utrecht, in het kader van het programma van het Netherlands Institute for Conservation, Art and Science (NICAS).

Bijlage 1 - Resultaten benchmark archief-KPI's 2016-2017

Elk jaar stelt het RAA een benchmark op. Deze benchmark is gebaseerd op de uitkomsten van de KPI-verslagen die de archivaris eerder dit jaar aan de colleges van B&W (van de gemeenten die deelnemen aan de 'Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar') heeft uitgebracht. In dit verslag is op basis van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) een beeld geschetst van de kwaliteit van de informatiehuishouding en de mate waarin de gemeente aan de archiefwettelijke eisen voldoet.

De uitkomsten van het KPI-verslag zijn per gemeente geïnventariseerd en vergeleken met de uitkomsten van de andere gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een benchmark waarin de beoordeling per deelnemer is uitgewerkt en waarbij door middel van kleuren in één oogopslag duidelijk wordt hoe gemeenten ten opzichte van elkaar presteren. Onderin de benchmark is de totaalscore van vorig jaar opgenomen om te laten zien in hoeverre er progressie is geboekt.

Resultaten

Onderstaande benchmark laat de situatie zien zoals opgemaakt in het voorjaar van 2017. Dit overzicht is gebaseerd op uitkomsten van het KPI-verslag uit de periode 2016-2017, dus het geeft niet de stand van zaken over heel 2017 weer.

Benchmark 2016-2017		(prioriteit + afweging)								
	Den Helder		Bergen (NH)		Heerhugowaard		H. Kroon		Alkmaar	
Middelen en mensen (H10)		90		90		90		90		67,5
Geordend overzicht (H3)		60		60		40		40		60
Digitale archiefbescheiden (H4)		52,5		52,5		35		35		35
Selectie en vernietiging (H5)		60		60		60		60		60
Kwaliteitssysteem (H2)		37,5		37,5		50		37,5		37,5
Lokale regelgeving (H1)		40		30		40		40		40
Overbrenging (H6)		30		30		30		30		22,5
Archiefruimte (H7)		15		20		20		20		20
Calamiteiten (H9, H8 vervalt)		10		7,5		10		10		10
Totaalscore		395		387,5		375		362,5		352,5
Totaalscore (2015-2016)		360		420		362,5		347,5		305

Benchmark 2016-2017		(prioriteit + afweging)								
	Langedijk		Texel		Heiloo		Schagen		Castricum	
Middelen en mensen (H10)		45		67,5		67,5		45		45
Geordend overzicht (H3)		40		40		40		40		40
Digitale archiefbescheiden (H4)		35		35		17,5		35		35
Selectie en vernietiging (H5)		60		45		60		45		45
Kwaliteitssysteem (H2)		37,5		25		25		25		25
Lokale regelgeving (H1)		40		30		30		40		30
Overbrenging (H6)		30		30		30		22,5		22,5
Archiefruimte (H7)		20		20		15		15		20
Calamiteiten (H9, H8 vervalt)		10		7,5		7,5		10		10
Totaalscore		317,5		300		292,5		277,5		272,5
Totaalscore (2015-2016)		317,5		250		280		192,5		250

Conclusie benchmark

Ten opzichte van vorig jaar hebben 8 van de 10 gemeenten progressie geboekt. Eén gemeente heeft een gelijke score behaald en één gemeente toont een achteruitgang. Al met al is de benchmark een stuk 'groener' gekleurd en laat het een positieve trend zien. De gemeenten besteden ruim voldoende zorg en aandacht aan de handhaving en verbetering van de kwaliteit van hun informatiehuishouding. Wel ligt er bij het merendeel van de gemeenten nog een taak in de verbetering en optimalisatie van de digitale informatievoorziening en het hebben van geordende overzichten van zowel fysiek als digitaal archief. Bij 5 van de 9 kerncompetenties wordt door elke gemeente voldoende tot goed gescoord. 'Rode' scores zijn op één resultaat na in 2017 volledig verdwenen.

Toelichting

De benchmark presenteert een schema dat bestaat uit 9 kerncompetenties waar een gemeente archiefwettelijk gezien aan moet voldoen. De gemeente heeft de wettelijke verplichting om de gemeentelijke (papieren en digitale) archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren. In het schema zijn de kerncompetenties gerangschikt naar prioriteit omdat de ene competentie meer invloed heeft op de kwaliteit van de informatiehuishouding dan de andere competentie. De competentie met de meeste prioriteit staat bovenaan, die met de laagste onderaan.

De archiefinspecteur heeft per kleur een score toegekend die loopt van 0 (rood) tot en met 10 (groen). Vervolgens is elke uitkomst met een bepaalde factor vermenigvuldigd. De kerncompetentie met de hoogste prioriteit is vermenigvuldigd met factor 9, de een-na-hoogste prioriteit met 8, en zo vervolgens tot factor 1 voor de laagste prioriteit. De gedachte hierachter is om het beeld per gemeente te nuanceren, ook als het gaat om de vergelijking tussen gemeenten onderling en hoe zij ten opzichte van elkaar scoren. De kerncompetenties zoals die in het overzicht naar prioriteit zijn gerangschikt worden hieronder beknopt uitgelegd.

Middelen en mensen (H10)

Bij deze kerncompetentie is nagegaan of de gemeente beredeneerd kan aangeven, gelet op haar wettelijke taken voor de archiefzorg en het archiefbeheer, hoeveel middelen en mensen zij hiervoor ter beschikking stelt alsmede hun kwaliteitsniveau. De gemeente is als zorgdrager wettelijk verantwoordelijk voor de zorg en het beheer van archieven en dient hiervoor voldoende middelen en mensen beschikbaar te stellen. Kortom, dit zijn voorwaarden die het mogelijk maken om uitvoering te geven aan de hieronder benoemde kerncompetenties.

Geordend overzicht (H3)

Hier is de vraag gesteld of de ordening van (papieren en digitale) archieven op een zodanige planmatig wijze geschiedt zodat het systeem en de materialen de authenticiteit, context en toegankelijkheid en de duurzaamheid van de archieven kunnen waarborgen.

Digitale archiefbescheiden (H2)

In het verlengde van de vorige kerncompetentie spitst deze competentie zich toe op de vraag in hoeverre de gemeente in kwestie systematisch werkt aan het (duurzaam) beheer van digitale archieven en of ze voldoet aan de specifieke wettelijke voorschriften.

Selectie en vernietiging (H5)

Bij deze kerncompetentie is bekeken of de gemeente zorgvuldig afweegt wanneer het bezit van archieven niet meer van belang is voor bedrijfsvoering, democratische controle en cultuurhistorie. Zo niet, dan moet zij conform wettelijke voorschriften haar archieven vernietigen.

Kwaliteitssysteem (H2)

Hier is getracht te achterhalen of de gemeente structureel werkt aan de kwaliteit(verbetering) van haar informatiehuishouding.

Lokale regelgeving (H1)

Bij deze kerncompetentie is vastgesteld of de gemeentelijke regelingen voldoen aan de wettelijke eisen. De gemeente dient als zorgdrager voorzieningen te treffen waarin de archiefzorg (toezicht op en het beheer van archieven) wordt geregeld.

Overbrenging (H6)

Hier is de vraag gesteld of de gemeente het principe van de Archiefwet 'te bewaren archiefbescheiden na 20 jaar overbrengen, tenzij met redenen omkleed' correct in de praktijk brengt.

Archiefruimte (H7)

Hier is getoetst in hoeverre de fysieke en digitale bewaaromstandigheden bij de gemeentelijke organisatie op orde zijn.

Calamiteiten (H9, H8 vervalt²⁶)

Bij deze kerncompetentie is nagegaan of de gemeente plannen voor het behoud van de (te bewaren) archiefbescheiden bij bijzondere omstandigheden heeft gerealiseerd.

---

²⁶ In het KPI-verslag en deze benchmark zijn alleen de aspecten opgenomen die betrekking hebben op de niet-overgebrachte archieven. Hierdoor ontbreekt hoofdstuk 8 in de uiteindelijke beoordeling.

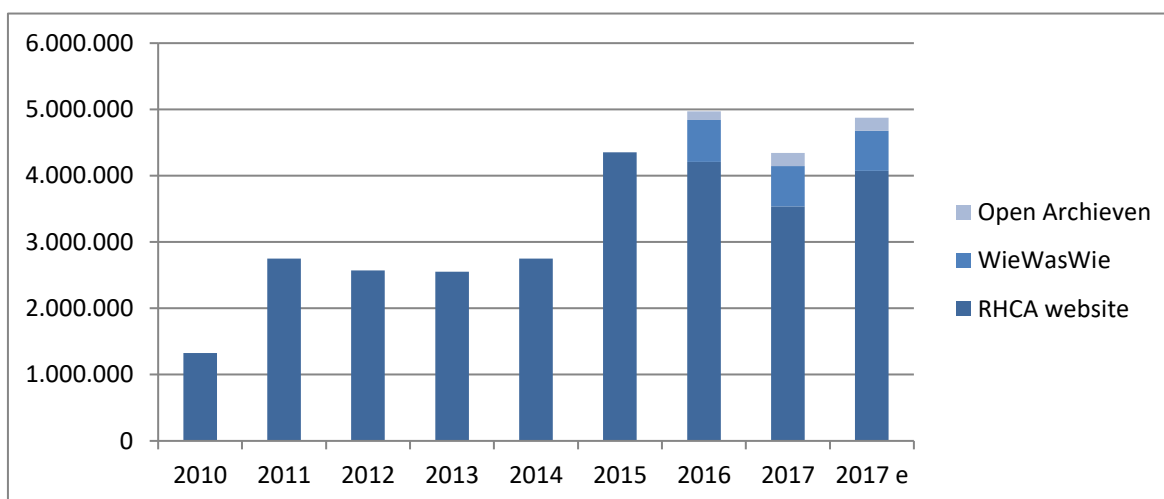
Bijlage 2 - Actief publieksbeleid

2.1 Digitaal publiek

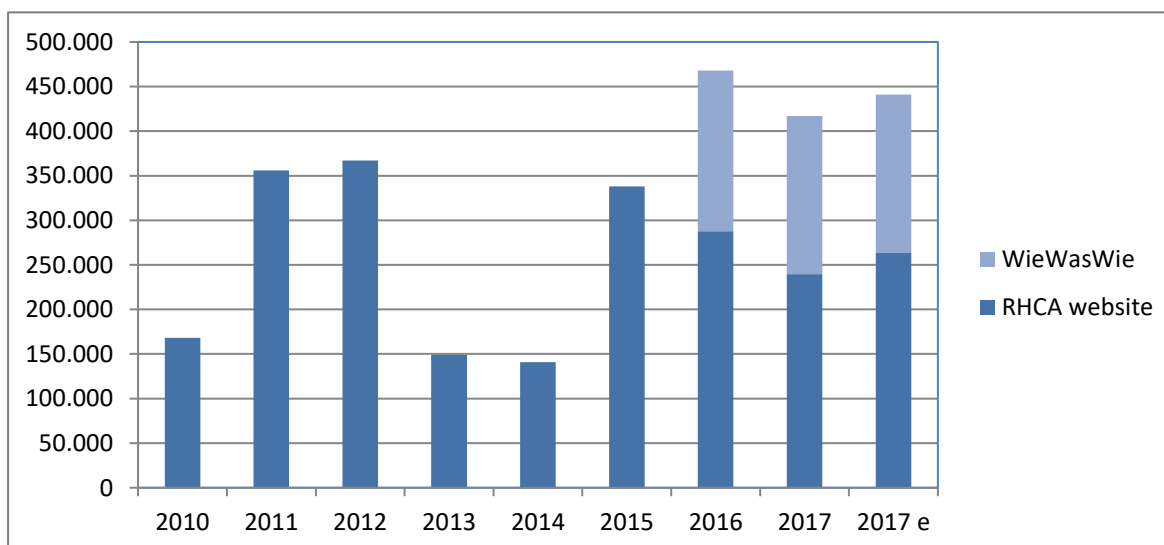
Bezoekcijfers

Grafieken 1 en 2 geven de ontwikkeling van het aantal paginaweergaven en het aantal unieke bezoekers voor de website regionaalarchiefalkmaar.nl weer. Voor 2017 zijn 2 tabellen weergegeven: '2017' laat het totaal aantal volgens de statistieken zien, '2017e' geeft het beeld weer met correctie van missende gegevens. Deze correctie is nodig omdat de maanden april tot en met augustus 2017 niet volledig zijn gemeten door de websitebouwer. Bij de overgang naar de nieuwe website werden weergaven van losse genealogische akten niet meegerekend. Vanaf september was dat wel weer het geval. Vanaf dan zitten de cijfers iets onder die van 2016. Het kan aangenomen worden dat in de periode die niet goed is gemeten de cijfers ook iets onder die van 2016 zaten. Er is sowieso een lichte daling te zien omdat veel van onze gegevens inmiddels (door Open Data en hergebruik) op andere sites te vinden zijn, zoals Wiewaswie, openarch.nl etc.

Grafiek 1: Paginaweergaven

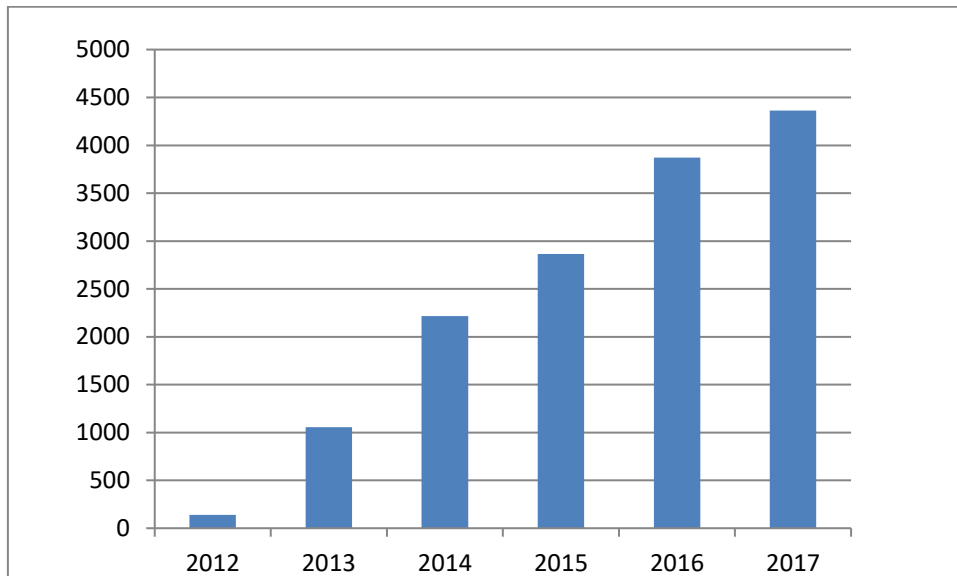

Grafiek 2: Unieke bezoekers

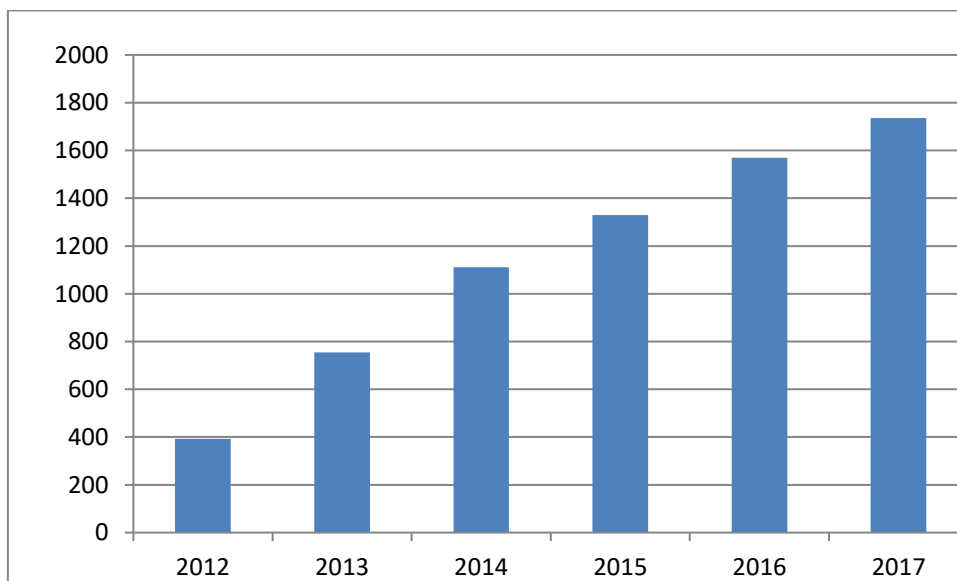

Volgers op Facebook en Twitter

Grafiek 3: Volgers Facebook

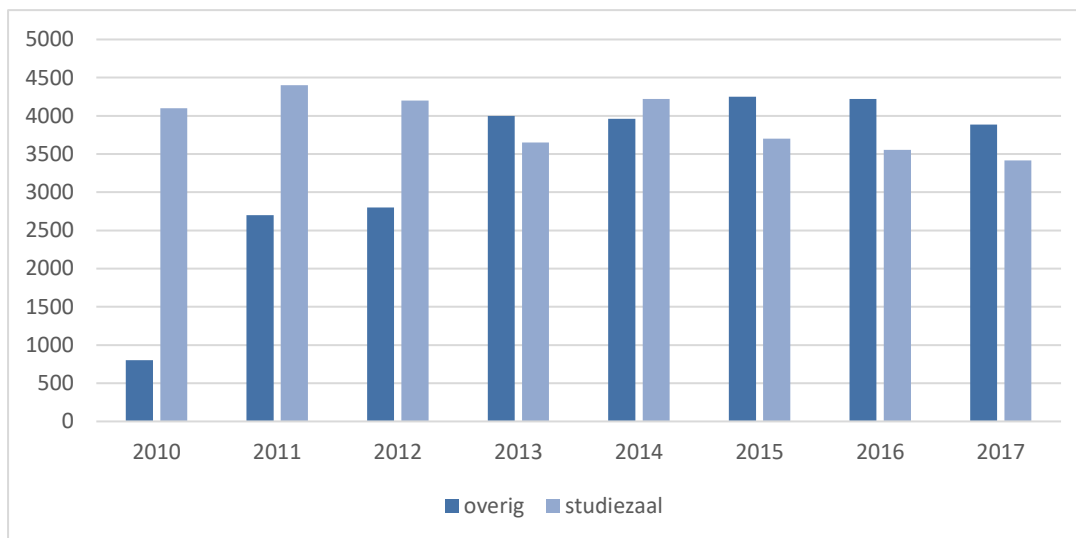

Grafiek 4: Volgers Twitter

2.2 Fysiek publiek

In onderstaande grafiek staan de bezoeken van de afgelopen acht jaar vermeld.

Raadpleging van archiefmateriaal

Cijfers over het gebruik van archiefmateriaal zijn door de start met het nieuwe aanvraagstelsel Memorix Archieven vanaf maart 2017 te achterhalen. Het totaal aantal aanvragen vanaf dat moment was 4.020 en moet dus nog vermeerderd worden met de aanvragen in januari en februari. Gelet op de bezoeken van de studiezaal en vergelijking met andere jaren schatten wij dit op circa 800. Dit brengt het aantal aanvragen op circa **4.820**.

Notariële archieven worden verreweg het meest geraadpleegd. Ook de gezamenlijke archieven van de rechtsvoorgangers van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (de waterschappen uit de regio) worden regelmatig aangevraagd: **253** keer in totaal (exclusief het gebruik door de medewerker die de archieven ontsluit).

Hieronder de top 20 meest geraadpleegde archieven, met het aantal raadplegingen:²⁷

Notariële archieven Schagen, 1604-1925	175
Notariële archieven Alkmaar (het deel dat niet op microfiche staat)	152
Archief van de gemeente Alkmaar, 1325-1815	141
Archief van de gemeente Alkmaar, 1945-1988	135
Oud-rechterlijke en Weeskamerarchieven van de regiegemeenten	86
Bouwvergunningen gemeente Heiloo, 1917-1989	81
Notariële archieven Schoorl	77
Dienst Openbare Werken van de gemeente Alkmaar, 1944-1988	76
Archief van de gemeente Alkmaar, 1920-1944	76
Archief van de gemeente Castricum, 1938-1980	74
Collectie aanwinsten	69
Bouwvergunningen gemeente Den Helder, 1892-2010	68
Archief van de gemeente Alkmaar, 1816-1919	66
Archief van de gemeente Bergen, 1922-1969	63

²⁷ Het overzicht is exclusief de stukken die niet opvraagbaar zijn via het systeem van Memorix Archieven omdat die voor raadpleging zijn geblokkeerd vanwege openbaarheid of fysieke staat.

Notariële archieven De Rijp	61
Notariële archieven Nieuwe Niedorp	60
Notariële archieven binnen het arrondissement Alkmaar, 1926-1935	60
Archief van de gemeente Den Helder, 1919-1994	60
Notariële archieven Zijpe	59
Notariële archieven Oterleek	52

Gepubliceerde onderzoeken van bezoekers

Diverse bezoekers publiceerden onderzoeken (en in een enkel geval fictie op basis van historisch onderzoek) waarbij gebruik werd gemaakt van de archieven en collecties van het RAA. Naast vele artikelen in de tijdschriften van de historische en genealogische verenigingen verschenen de volgende publicaties:

Akte van berouw. Intrige en verraad in het hart van het Vaticaan (roman) / Chris Houtman - Uithoorn: Karakter Uitgevers, 2017.

Around the world in 87 photographs. Dolph Kessler's Grand Tour, 1908 / Ickey Hoyle - Amsterdam: Rijksmuseum, Manfred & Hanna Heiting Fund, 2016. - (Rijksmuseum studies in photography; 14)

Het beste van Bergen. Leesbaar voor iedereen / tekst en samenstelling: Bob Polak; kleurenfoto's: Peter H. Toxopeus; zwart-wit foto's: A.J. Bonda. - Amsterdam; Bergen: Huntelaar & Polak, 2017.

Doelenstraat 3 en 5 Alkmaar, voormalig Stedelijk Museum in de Nieuwe Doelen en Provenhuis Cornelis van Eyck. Bouwhistorische verkenning / Steven Kalverdijs - Heiloo: Anthémion Bureau Bouwhistorie, 2015.

Duitse bunkers in de Noordkop. Bezette kust van Den Helder tot en met Petten, 1940-1945 / Paul Dijkstra - Leeuwarden: Paul Dijkstra Communicatieadvies, 2017.

Dát is Pietje Bell! Het geheime leven van Chris van Abkoude / Jan Maliepaard & Jan Oudenaarden - Alkmaar: Pepperbooks, 2017. - (Historische publicaties Roterodamum. Grote reeks; 199)

Dirk Breed (1920-2004). Kunstenaar die altijd een nuchtere West-Fries is gebleven / Herman Fijnheer - Wormer: Stichting Uitgeverij Noord-Hollans, 2017.

Emanuel de Witte, 1616/17-1691/92. Meester van het licht / redactie: Gerdien Wuestman; auteurs: Arie de Groot e.a. - Alkmaar: Stedelijk Museum Alkmaar, 2017.

Entangled travellers. Analyzing the "Reizen" (1758) by Johan Aegidius van Egmond and Johannes Heyman / Maurits H. van den Boogert - 2017. - Quaerendo, jaargang 47 (2017), nummer 2, pagina 107-131.

De familie Julsing in Nederlandsch-Indië / T.W. Schillhorn van Veen. - 2016. - De Indische navorscher: jaarboek van de Indische Genealogische Vereniging, jaargang 29 (2016), pagina 141-184.

De familie Volker(t)s uit de Schaepskuyt. Nakomelingen van Claes Jansz. Volkers, zoon van Jan & Guurtje Volkers / samenstelling en redactie Robert Volkers en Margreet Volkers-Groot - De Meern: R. Volkers en M. Volkers-Groot, 2017.

Geschiedenis Schaakclub de Strandloper uit Petten / samengesteld door Piet Schager - Alkmaar: P. Schager, 2017.

Graaf Lamoraal van Egmont (1522-1568). Themanummer / met bijdragen van Danny Lamarq e.a. - Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde, 18 (2017).

Het grote VOC boek / redactie Ron Guleij en Gerrit Knaap; gastauteurs Ramsey Nasr en Nelleke Noordervliet; samenstelling en tekst Paul Brood, Thomas Dresscher, Ron Guleij, Gerrit Knaap, Arjon Poelwijk - Zwolle: WBooks, 2017.

Haaksgronden. Over een Urker familie in Den Helder / Ben Post. - [Den Helder: Ben Post], 2017.

Heerlijkheden in Holland / onder redactie van Frans Willem Lantink en Jaap Temminck. - Hilversum: Verloren, 2017. - (Publicaties van de Stichting Vrienden van het Noord-Hollands Archief; 3)

Jacob Hemelrijk, een veelzijdig en gedreven mens / Maria Smook-Krikke, Joop Bekius; redactie Thea van Bergen - Bergen aan Zee; Schoorl: Smook-Krikke en Bekius, 2016.

Jansenisten en papen. Katholieken in de Noordkop: 350 jaar Oud-Katholieke Kerk in Huisduinen en Den Helder/ Gerrit den Ouden - Den Helder: G. den Ouden, 2017.

Jubileumviering 22 oktober 2017. In 400 jaar van schuilkerk naar Dopers 'pronkstuk' - Alkmaar: Doopsgezinde Gemeente Alkmaar, 2017.

Koedijker families. Een wandeling door het leven van de familie de Waal, die al meer dan 200 jaar langs de dijk wonen en werken / gegevens vergaard door Henk Visser - [Plaats van uitgave niet vastgesteld]: VIWAA, 2017.

Kom vrouwen, aangepakt! De revolutie van socialiste Trien de Haan / Bart Lankester - Amsterdam: Prometheus, 2017.

De Koning, 1752-2016 / Sjaak Groot - [Plaats van uitgave niet vastgesteld]: Sjaak Groot, 2016.

Kroniek van Planteyt 1570-1993. Verlucht met verhalen en illustraties / Hans Tom Planteydt ; tekst: Marijke Carasso-Kok en Hans Tom Planteydt - [Plaats van uitgave niet vastgesteld]: Planteydt, 2017.

De lagere school. Toen bijna alles nog heel anders was / Wim Daniëls - Amsterdam: Prometheus, 2017.

Langestraat 52 Alkmaar, voormalige juwelierswinkel. Bouwhistorische documentatie / Steven Kalverdijk - Heiloo: Anthémion Bureau Bouwhistorie, [2016].

Liever kleine baas dan grote knecht. De Nederlandse middenstand 1920-1970 / Tessel Pollmann - Amsterdam: Boom, 2016.

Loek over Noord-Holland, het boek "Musical van water en land" / Loek Duinmeyer - Den Haag: Uitgeverij U2pi, 2017.

Meer dan 1000 jaar Witte Kerk in Heiloo / Jaap de Graaf - Heiloo: Stichting Monument Witte Kerk Heiloo, 2017.

Eene merkelyke uitgestrektheid: de invloed van de fysische geografie op de historische landschapsinrichting in de Castricumerpolder / C.L. van den Driesche - Wijster: C.L. van den Driesche, 2016.

Nieuwe Niedorp. 250 jaar bewoningsgeschiedenis 1582-1832 / Annet Keuken - Hoogwoud: Annet Keuken, 2017.

Het nieuwe straatnamenboek van Heiloo / Dick Slagter - Heiloo: Uitkijkpost Media bv, 2017.

Nijverheid op windkracht: energietransities in Nederland 1500-1900 / Herman Kaptein - Hilversum: Verloren, 2017.

Onder woonhuizen en schoenwinkels. Opgravingen bij de Baanstraat, Langestraat en Schoutenstraat in 2013 en 2014/ Peter Bitter (red.); tekst Peter Bitter m.m.v. Rob Roedema, Sjaak Waterlander e.a. - Alkmaar: Gemeente Alkmaar, 2017. - (Rapporten over de Alkmaarse monumentenzorg en archeologie; 24)

Onroerend goed van Antoon Baltus (1923-1982) en voorvaderen / door C.W.A. Baltus. - [Plaats van uitgave niet vastgesteld]: C.W.A. Baltus, 2017.

Polderkoorts. Hoe de Zuiderzee verdween / Emiel Hakkenes. - Amsterdam: Thomas Rap, 2017.

De recepten van Bakkerij Soecker Alkmaar, 1782 / R.N. Ferro. - Deventer: R.N. Ferro, 2017.

Sociaal kapitaal in Alkmaar en omstreken tijdens de Hongerwinter van 1944-1945 / Tess van Dam - [Schagen]: Tess van Dam, 2017.

Stamboom van de familie Koster. Vanaf 1747 tot heden/ Ariën Siemen Koster - [Alkmaar] : A.S. Koster, 2017.

Verdreven voor de Atlantikwall. Ontruiming en afbraak van de Nederlandse kuststreek, 1942-1945 / Geert-Jan Mellink, Peter Saal, Steven van Schuppen - Zwolle: WBooks, 2017.

Vijf generaties Jonker in Noord-Holland. Verhalen over Jan en Neeltje, Dirk en Trijntje, Arie en Kaatje, Manus en Grietje: en over Arie, Grietje, Jan, Tiny, Nel en Riet / redactie: Marga Jonker; teksten: Maria Aker - Alkmaar: Maaker Producties, 2017.

"Vroeger in je dorp...", 4 speurtochten in Langedijk. Opdrachtenboekje: Broek op Langedijk, Noord- en Zuid-Scharwoude, Oudkarspel, Sint Pancras/ idee: Jan van Baar; teksten: Carly Misset; eindredactie: Jan van Baar - Langedijk: Langedijker Leerlijn Erfgoed, 2017.

Vrouwen en vroomheid. De boetvaardige zusters van het Sint-Ursulaklooster in Purmerend (1392-1572) / Vincent Nijenhuis, Koen Goudriaan; [met bijdragen van] Johan Arp, Willem van Bentum, John Besseling, Joost C.M. Cox, Jaap Haag, Els Mak, Ton Mooyer, Jan-Willem Oudhof, Loek Zoon - Hilversum: Verloren, 2017. - (Middeleeuwse studies en bronnen; 166)

Willem van Oranje. De opportunistische Vader des Vaderlands / Aron Brouwer en Marthijn Wouters - [Amsterdam]: Nieuw Amsterdam, 2017.

Witte Kerk in Heiloo. Bouw- en cultuurhistorische verkenning / J.A. van der Hoeve, S.G. Kalverdijk - Heiloo [etc.]: Anthémion Bureau Bouwhistorie [etc.], 2017.

2.3 Educatie

Cursussen en workshops

Overzicht van de gegeven cursussen en workshops bij het RAA en in samenwerking met partners:

<i>Binnenshuis</i>	<i>aantal cursisten</i>
1x cursus familiegeschiedenis in Alkmaar bijeenkomsten 9 maart en 16 maart	17
3x workshop huizenonderzoek in Alkmaar (workshop met 1 bijeenkomst):	
23 maart	12
11 mei	8
(workshop met 2 bijeenkomsten):	
9 november + 16 november	12
2x workshop gebruik van de Kadaster Archiefviewer in Alkmaar	
16 februari	25
30 maart	11
1x cursus lezen oud schrift gevorderden in Alkmaar iedere dinsdag vanaf 24 oktober	12
8x introductiemiddag	57
6x archiefspreekuur	9

Totaal cursisten binnenshuis: **138**

<i>Buitenshuis</i>	<i>aantal cursisten</i>
1x workshop genealogie 24 januari De Rijp	25
1x workshop familieonderzoek Den Helder 28 oktober, 16 november en excursie	7
1x workshop familieonderzoek dorps huis De Blinkerd Schoorl 5 en 12 oktober en excursie 23 oktober	16
1x Dag en Dauw-workshop lezen oud schrift bibliotheek Alkmaar 26 september	20

Totaal cursisten buitenshuis: **68**

Totaalaantal cursisten: 206

Scholen

Het RAA ontving **377** basisschoolleerlingen (2016: 627) uit onder meer Egmond-Binnen, Heiloo en Alkmaar. Voor de leerlingen uit Egmond-Binnen en Heiloo is het bestaande

lespakket aangepast aan plaatselijke en/of relevante thema's die aansluiten op het curriculum van de school.

Het RAA ontving **359** middelbare scholieren (2016: 353) van onder meer het Regius College Schagen, Huygens College Heerhugowaard, de Berger Scholengemeenschap en het Jan Arentsz uit Alkmaar. Zij zijn geholpen bij bijvoorbeeld het schrijven van een profielwerkstuk en zij werkten aan regionale en/of lokale onderzoeksprojecten. Nieuw was de ontvangst van alle brugklassen van het Murmellius Gymnasium in het kader van een projectweek rond kennismaken met de (geschiedenis van de) nieuwe school en Alkmaar.

Voor het vervolgonderwijs ontving het RAA circa **120** studenten.

- Hogeschool iPabo Alkmaar op 15 februari met 90 studenten (HBO)
- Hout- en Meubileringscollege Amsterdam, opleiding Collectiebeheer, in maart met 15 studenten (MBO-niveau 4)
- ROC-Schagen, opleiding Consulent publieke dienstverlening, in maart met 14 studenten (MBO-niveau 4)

2.4 Communicatie en PR

Overgenomen persberichten in diverse media

Persberichten werden geplaatst in dag-, week-, maandbladen, tijdschriften en op websites van derden. Hieronder een lijst van alle verzonden persberichten. Telkens wordt het onderwerp van het persbericht genoemd, met daaronder de plaats waarop het is verschenen.

Cursusaanbod Archief februari – juni 2017

Verschenen: Alkmaars Weekblad (voorpagina), www.alkmaarcentraal.nl

Lezing Historisch Café over Willem van Oranje

Verschenen: Alkmaars Weekblad (voorpagina)

Krantenviewer Texelsche Courant

Verschenen: Texelsche Courant

Lezing Historisch Café over afvalverwerking/beerputten Alkmaar

Verschenen: Alkmaars Weekblad, website historische vereniging Heerhugowaard, verschillende websites met lokaal nieuws (o.a. www.rodinl.nl)

Lancering nieuwe website

Verschenen: Schager Courant, Alkmaars Weekblad, De Koerier Heerhugowaard, Alkmaar op Zondag, Coedijcker Ban, www.langedijkcentraal.nl, www.alkmaarcentraal.nl

Lezing Historisch Café over het Nederlandse lied

Verschenen: Alkmaars Weekblad, Alkmaar op Zondag, www.rodinl.nl

Lezing Historisch Café NSB/fascisme

Verschenen: Alkmaarsche Courant, Alkmaars Weekblad, www.historici.nl/agenda, www.heerhugowaardalife.nl, www.compleetfm.nl, www.alkmaarcentraal.nl

Openstelling muurschildering De Kring

Verschenen in: Alkmaarsche Courant, Alkmaars Weekblad, Nieuwsbrief Erfgoed Alkmaar, www.hvalkmaar.nl, www.heerhugowaardalife.nl, www.compleetfm.nl, www.alkmaarf.nl, www.rodinl.nl

Aankondiging passe-partout NH-Beat

Verschenen: Alkmaars Weekblad, Museumkrant (hele pagina), www.heerhugowaardalife.nl, www.pewinieuws.nl, www.compleetfm.nl, osuradio.nl

halstadcentraal.nl, www.alkmaarcentraal.nl
 Lezing Historisch Café miniatuurretabel
 Verschenen: www.alkmaarprachtstad.nl
 Muzikaal onthaal NH-Beat
 Verschenen: Alkmaars Weekblad, Dorpsgenoten (Egmond) voorpagina, Schager Weekblad, Alkmaars Nieuwsblad, www.compleetfm.nl, www.heerhugowaardalife.nl, www.alkmaarprachtstad.nl, www.gemeentewijzer.nl/langedijk
 Cursusaanbod najaar
 Verschenen: Alkmaars Weekblad, Uitgave Historische Vereniging Texel, Wijkkrant Alkmaar Noord, Coedijker Ban, www.alkmaarsdagblad.nl, www.heerhugowaardalife.nl, www.alkmaarf.nl, www.compleetfm.nl, www.alkmaarcentraal.nl, www.texelplaza.nl, www.historischheerhugowaard.com
 Lezing Historisch Café Maria Tesselschade
 Verschenen: Alkmaars Weekblad, mailing Historische Vereniging Bergen, www.hvalkmaar.nl, www.alkmaarsdagblad.nl
 Lezing Historisch Café middeleeuwse kloosterbeweging
 Verschenen: Winkelkrant Heiloo, Facebookpagina Vereniging Oud Hoorn, nl.geneanet.org, www.alkmaarcentraal.nl, www.alkmaarf.nl, www.alkmaarsdagblad.nl, www.compleetfm.nl, www.castricum105.nl, www.heerhugowaardalife.nl
 Cursus huizenonderzoek
 Verschenen: Wijkkrant Alkmaar Noord, www.alkmaarsdagblad.nl, www.heerhugowaardalife.nl, www.vdrmolen.nl
 Historisch Café Alexander Münninghoff
 Verschenen: www.alkmaarsdagblad.nl, www.castricum105.nl, www.rodinl.nl, www.alkmaarprachtstad.nl en allevents.in
 Open dag RAA
 Verschenen: Alkmaars Weekblad, CTR Hollands Kroon voorpagina, Alkmaars Nieuwsblad, Omring Express, www.alkmaarsdagblad.nl, www.noordkopnieuws.nl, www.heerhugowaardalife.nl, www.castricum105.nl, www.alkmaarcentraal.nl; evenementenpagina's: www.alkmaarprachtstad.nl, www.lekerstappen.nl, www.clubcaas.nl
 Oproep digitale foto's 2017 in beeld
 Verschenen: Alkmaarsche Courant, De Duinstreek paginagroot, Omring Express, Alkmaars Weekblad, Wijkkrant Alkmaar-Noord, Schager Weekblad voorpagina, CTR Hollands Kroon, www.alkmaarcentraal.nl, www.noordkopnieuws.nl, www.castricummer.nl, www.alkmaarsdagblad.nl, www.schagenfm.nl, www.rodinl.nl, buchonline.info, alkmaarsweekblad.nl, halstadcentraal.nl, www.oudheiloo.nl, Facebookpagina Stichting Historisch Oudorp

Mediamomenten in 2017

Landelijk

De Volkskrant en De Wereld Draait Door

Het RAA werd genoemd als startpunt van het onderzoek voor de biografie 'Willem van Oranje. De opportunistische vader des Vaderlands' door Aron Brouwer en Marthijn Wouters. Vermelding in 'De Volkskrant' en 'De Wereld Draait Door' tijdens een interview met de 2 schrijvers die tevens oud-leerlingen van het Murmellius Gymnasium te Alkmaar zijn. Volkskrant, 13 januari 2017 / DWDD, NPO1, 13 januari 2017, 19:00 (12 minuten).

Verborgen Verleden

Uitzending 'Verborgen Verleden' met Jules Deelder. Deelder zoekt o.a. in het RAA naar zijn voorouders. Harry de Raad laat de bronnen zien en geeft uitleg. Ook het gebouw mooi

in beeld. NPO2, 15 april 2017, 20:30 (43 min. totaal).

NPO Radio 5

Radio-uitzending over NH-Beat tentoonstelling waarin Eva Groentjes van het Stedelijk Museum Alkmaar wordt geïnterviewd voor het programma 'Open Huis'. NPO Radio 5, 4 april 2017 (4:48 minuten).

Geschiedenisonlineprijs.nl

Vermelding in het kader van de Geschiedenis Online Prijs als een van de deelnemers uit de provincie Noord-Holland. Voorzien van een anigif-foto en onze naam groot in de kop. Woensdag 15 februari (<http://bit.ly/geschonlineprijs>).

Koninklijke Bibliotheek

Online persbericht Koninklijke Bibliotheek, over aansluiting krantenviewer RAA bij krantenwebsite Delpher. Met foto van Marijke Joustra & Renate Meijer. 16 maart 2017 (<http://bit.ly/KBonline>).

Nieuwsblad Stichting Geschiedenis Kinder- en Jeugdliteratuur

In nieuwsbrief 15 van de Stichting Geschiedenis Kinder- en Jeugdliteratuur een berichtje over de Kluitmancollectie met foto (28 juli 2017).

Archievenblad

Artikel Cees Tromp, 'Aanbod en gebruik van open-datasets'. Archievenblad nr. 7 (2017).

Regionaal

2 korte radio-interviews van 4 minuten voor RTV Noord-Holland: Harry de Raad over cursus genealogie, Lisette Blokker over cursus Paleografie.

Ook werd het RAA vermeld in de verschillende jaarlijks uitkomende gemeentegidsen.

Lokale media

Alkmaarsche Courant

Rubriek Bewegend Verleden

Rubriek Ik was Erbij

Losse artikelen:

- 2 pagina's over de ingekleurde foto's van de Bevrijding te Alkmaar, met citaten van Mark Alphenaar.
- Artikel door Kyrie Stuij over het bezoek van Paul Post, Mark Alphenaar en burgemeester Bruinooge aan de bunker onder de Breestraat. Voorpagina.
- RAA genoemd als een van de verkoopplaatsen van Alkmaardersopdekaart – en de nieuwe 'Grote Kerk op de Kaart'. Voorpagina.
- Afbeelding over 2 pagina's van de door Jecinci ingekleurde foto van Sinterklaas bij de bewaarschool in 1908. Stuk met uitleg over de foto (en een kort interview met Mark Alphenaar).
- Artikel over de architecten Hoeken & Thoes. Zij gaan met pensioen en dragen hun nalatenschap over aan het RAA, waardoor ook de nooit gebouwde ontwerpen bewaard blijven.

Schager Courant:

- Artikel over 2 pagina's door Ed Dekker, over bunkers in Schagen.

- Volle pagina met afbeeldingen door Mark Alphenaar, stuk over de Drakentanden in de regio.

Schager Courant/Helderse Courant

Rubriek 'Wat was' door Ed Dekker:

- Over historische foto's in de regio Wieringermeer. Met 6 afbeeldingen.
  - Over historische foto's gouden feest van Julianadorp . Met 6 afbeeldingen.
  - Over historische foto's in de regio Nieuwe Niedorp en Kolhorn. Met 7 afbeeldingen
- Artikel 'Meer geld naar archief', over aantal euro's dat inwoners per jaar betalen, wat het RAA ongeveer doet, digitalisering en social media. Schager Courant (voorpagina) en Helderse Courant.

Alkmaars Nieuwsblad

- Artikel over kermis in Alkmaar van Leen Spaans/Historische Vereniging Alkmaar. Met afbeelding uit de beeldbank en verwijzing naar een artikel van Harry de Raad over een fakir op de kermis in 1955.
- Foto van RAA gebruikt (en benoemd) in artikel Leen Spaans over hoogbouw in de Alkmaarse binnenstad.
- Uitgave van Alkmaarders op de Kaart 'de Grote Sint Laurenskerk'. (De originele kaart komt uit de collectie van het RAA. De uitgegeven kaarten zijn bij het RAA te verkrijgen.)
- Samenwerking rond het historische 'theaterspektakel' VICTORIE! Door de Karavaan.

Alkmaars Nieuwsblad/Alkmaars Weekblad:

- Historisch filmpje over papierwarenfirma Hekket en Co. dat door RAA beschikbaar gesteld wordt uitgezonden bij KunstNet TV: Alkmaars Nieuwsblad, Alkmaars Weekblad.
- Aankondiging lezing Harry de Raad over Victoriepark bij de Historische Vereniging Koedijk: Alkmaars Weekblad en Alkmaars Nieuwsblad.

Alkmaars Weekblad

Vermelding medewerking RAA bij theaterproject Victorie! (Karavaan, oktober 2018). Voorpagina.

Alkmaar Centraal

Verslag en foto's van de open dag door Alkmaar Centraal (<http://bit.ly/opendagRAA>).

Uitkijkpost Heiloo/Alkmaar op zondag

Aankondiging lezing Jesse van Dijk & Harry de Raad over oude landkaarten en historische vervoermiddelen in de Egmond, gehouden in bezoekerscentrum Huys Egmont.

Schager Weekblad

Artikel van de Historische Vereniging Schagen over de Schager Markt. Het RAA wordt genoemd als bewaarder van veel archieven uit Schagen.

Omring Express (Zijpe, Harenkarspel, Schagen)

- Prenten van Henk Rotgans met tekst over het leven en werk van Rotgans. Jesse van Dijk geeft een lezing in Callantsoog over het onderwerp. Voorpagina.
- Foto's uit de beeldbank (winterse kiekjes). Aangeleverd op verzoek journalist.

Nieuwsbrief Erfgoed Alkmaar

- Uitgave april 2017. Toen en Nu/Timewarps gemaakt door Mark Alphenaar van

V&D/Topshelf Alkmaar.

- Uitgave december 2017. Foto op de voorpagina gemaakt door Mark Alphenaar (gasfabriek Alkmaar), p. 2 Toen en Nu/Timewarp aangeleverd door Mark Alphenaar (met vermelding RAA), p. 4 foto uit beeldbank RAA.

Het project NH-Beat werd ook in verschillende media genoemd:

- Artikel over het aankomende optreden van de Rob Hoeke Tribute Band in Poppodium Victorie (Alkmaar) ter ere van NH-Beat. Alkmaars Nieuwsblad.
- Grote spread over NH-Beat naar aanleiding van een interview met Peter Smit. Met afbeeldingen en de cover van het boek op de voorpagina. Alkmaarsche Courant en Schager Courant.
- Alkmaarsche Courant, artikel door Rob Bakker over NH-Beat live in podium Victorie en het uitkomen van het NH-Beat boek van Peter Smit. Met foto van het concert.
- Artikel over de rol van Heiloo in het NH-Beat boek, in de Uitkijkpost, met spread uit het boek.
- Radio-interview NPO Radio 5 (zie onder Mediamomenten, 'landelijk').

KunstnetTV

Hier werd onder ander een filmpje over het zomerkamp van de Alkmaarsche Padvinderverseniging 'de Kaninefaten' geplaatst. Het filmpje werd door Annemarie Ettehoven ingesproken (<http://bit.ly/2CRdAxb>).

In de jubileumfilm van de werkgroep Oud Castricum is Renate Meijer te zien in het depot.'

2.5 Publicaties door medewerkers van het RAA in 2017

Diverse medewerkers: 'Ik was erbij', wekelijkse rubriek in de Alkmaarsche Courant.

Mark Alphenaar: Alkmaar in de IJzeren eeuw, fotokwartet 1865-1900 - Alkmaar : Regionaal Archief Alkmaar : De Spellentoren, 2017.

Diederik Aten: Wieringer dijkgeschiedenis / Herman Lambooy ; met medewerking van Willem Messchaert ; redactie en beeldresearch Diederik Aten m.m.v. Willem Messchaert. - Heerhugowaard : Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2017. - (Uitgaven van de Kring van Vrienden van de Hondsbossche, 34).

Marijke Joustra: Christelijke overdenkingen des doodts, bequaam om op den dag van imants begraavenisse voor te lezen, terwijl het volk in 't sterfhuys vergadert : ten dienste van die genen, welke dit gebruyk hebben / te samen gestelt door Klaas Toornburg ; transcriptie: Marijke Joustra ; samenstelling en productie: Kees Knijnenberg. - Alkmaar : Doopsgezinde Gemeente Alkmaar, 2017. - Oorspronkelijke uitgave: Alkmaar : Gerrit Welhem, circa 1720.

Harry de Raad: "Hoe verlang ik toch om U te om helzen" : brieven uit de eerste Wereldoorlog / Harry de Raad. - In: Jaarboek Houtland, 2016, pagina 114-140. - Torhout : Geschied- en Heemkundige Kring Houtland Torhout, 2016.

Emmie Snijders: NH-beat : popmuziek tussen duin & polder, 1960-1980 / Peter Smit ; tekstredactie De Nieuwe Collectie: Hester Schölvink, Gabriëlle Dorren en Roos Verkleij ; beeldredactie Regionaal Archief Alkmaar: Emmie Snijders, in samenwerking met de auteur. - Alkmaar : Stichting Alkmaarse Historische Publicaties : Regionaal Archief Alkmaar, 2017.

2.6 Historische sensatie

Tentoonstellingen

Overzicht van externe tentoonstellingen waaraan het RAA in meerdere of mindere mate een bijdrage in research heeft geleverd, dan wel een of meerdere collectieonderdelen in bruikleen heeft gegeven:

- 'NH-Beat. Alkmaar in de sixties'. Tentoonstelling over de popcultuur, april-juli 2017, Stedelijk Museum Alkmaar.
- 'Bouwen op geloof. Kerkhistorie van Egmond, Bergen en Schoorl.' Mei-oktober 2017, Het Sterkenhuis.
- '400-jarig bestaan Doopsgezinde Kerk', oktober 2017, Doopsgezinde Kerk Alkmaar.
- 'Kaarten in Bijbels', workshop in het kader van de Summerschool 'Geschiedenis van het boek', Universiteit van Amsterdam, Bijzondere Collecties, 29 augustus 2017.
- Fototentoonstelling 'wintersporten' van fotograaf Cor Mooij, De Meent, Alkmaar.
- (Theater)project 'Bleekneusjes' te Bergen aan Zee.
- Emanuel de Witte. Meester van het Licht', 23 september 2017 t/m 21 januari 2018, Stedelijk Museum Alkmaar.

Activiteiten

- Openstelling basisschool De Kring op 6 mei in verband met de muurschildering uit 1946.
- Kunst tot de Nacht 8 september, studiezaal RAA.
- Open Monumentendag, presentatie timewarps Ringersfabriek.
- Bijdrage informatiebord opgegraven tankversperring Oudorp.
- Open dag op zaterdag 25 november (studiezaal en depots RAA open).

Ontvangsten/Rondleidingen

(Met uitzondering van het onderwijs)

	<i>Aantal bezoekers</i>
Historische Vereniging 'De Zijpe' (2 maart)	13
Ondernemersvereniging ClubCaas (10 maart)	18
Historische Vereniging 'De Zijpe' (2 november)	12
Ondernemersvereniging Bread and Brains (5 december)	15
Totaal:	58

Kennismakingsbezoeken

Ambtenaren Heerhugowaard, Texel, Den Helder **Totaal: ca. 45**

Totaal aantal personen rondleidingen: 103

Lezingen

Voor de hierna genoemde groepen zijn door medewerkers van het RAA lezingen gegeven op externe locaties, met als doel bekendheid te geven aan zowel de instelling zelf als aan de archieven en collecties:

<i>Lezingen door Harry de Raad:</i>	<i>Aantal bezoekers:</i>
Alkmaarse Victoriepark (voor Historische Vereniging Koedijk, 20 februari)	30

Alkmaarse Victoriepark (Dag en Dauw; Artiance/Bibliotheek, 28 februari)	40
Eerste Wereldoorlog in Alkmaar (Vrouwen van Nu, 1 maart)	50
Ontwikkeling van de wijk Overdie ('Dag en Dauw in de wijk', 10 april)	50
Beleg van Alkmaar vanuit Oudorps perspectief (21 maart, 4 april, 25 april)	200
Engels-Russische invasie van 1799 i.s.m. Frits David Zeiler (23 september)	120
Langedijk in de Eerste Wereldoorlog (29 november)	75

Lezing door Harry de Raad en Jesse van Dijl:

Oude kaarten van de Egmonden en het vervoer in vroeger tijd (Stichting Historisch Egmond, 13 april)	40

Lezingen door Jesse van Dijl:

Lezing voor diamanten echtparen o.u.v. de burgemeester van Alkmaar (stadhuis Alkmaar)	ca. 125
Presentatie in Egmond aan den Hoef, thema Transport	ca. 60
Presentatie bij Vrouwen van Nu afdeling Warmenhuizen	ca. 40
Leven en werk van tekenaar Henk Rotgans te Callantsoog	ca. 200

Lezing door Mark Alphenaar:

Foto's over Alkmaar, 1860-1900 (verzorgingshuis Zorgcirkel Westerhout)	15

Totaal 1.045

Historisch Café

De volgende lezingen hebben plaatsgevonden in het kader van het Alkmaars Historisch Café:

	<i>Aantal bezoekers:</i>
Aron Brouwer over zijn boek over Willem van Oranje (21 februari)	60
Roos van Oosten over beerputten en riolen (23 maart)	45
Vic van de Reijt over het Nederlandse lied in de twintigste eeuw (20 april)	68
Robin te Slaa over fascisme (2 mei)	58
Ingmar Reesing over een in het Louvre bewaarde middeleeuwse miniatuurretabel voor de Alkmaarse elite (22 juni)	35
Berthe Stevenhagen over Maria Tesselschade Roemers Visscher (19 september)	40
Christiaan Schrickx over de kloosterbeweging in middeleeuws West-Friesland (26 oktober)	35
Alexander Münninghoff over zijn boek 'De stamhouder'. (28 november)	90

Totaal 431

Bijlage 3 - Stichting Vrienden van het Archief van Alkmaar e.o.

Het RAA heeft een achterban van **271** Vrienden.

Het bestuur

Samenstelling per 31 december 2017:

- dhr. J.C.M. (Joost) Cox, voorzitter,
- dhr. F. (Fred) Timmer, secretaris,
- dhr. S.P.A. (Simon) Zuurbier, penningmeester,
- dhr. M. (Maarten) Noot, algemeen lid.

Activiteiten

De Stichting Vrienden heeft financieel bijgedragen aan de totstandkoming van het boek *NH-Beat. Popmuziek tussen duin en polder 1960-1980* van Peter Smit.

Vriendenuitje op vrijdag 16 juni vond plaats in Alkmaar en bestond uit een bezoek aan het Beatlesmuseum waar popjournalist Peter Smit vertelde over zijn ervaringen tijdens het Beatlesconcert in Blokker (1964). Museumeigenaar Azing Moltmaker verzorgde een rondleiding langs zijn enorme collectie lp's, foto's, kledingstukken, muziekinstrumenten en andere collector's items rond de Beatles. Geluncht werd in de Stadskantine op de derde verdieping van het Ringersgebouw. De aansluitende rondleiding van Stichting Adapt Alkmaar door de voormalige chocoladefabriek gaf een uniek inkijkje in het originele interieur van het onlangs leeg gesloopte gebouw. De dag werd afgesloten in het Stedelijk Museum met een bezoek aan de tentoonstelling *NH-Beat*, voorafgegaan door een inleiding van Peter Smit, auteur van het boek *NH-Beat, popmuziek tussen duin & polder*. Er namen 32 vrienden deel aan de excursie.

Tijdens de Open dag op 25 november konden Vrienden een gratis exemplaar ophalen van het kwartetspel 'Alkmaar in de IJzeren Eeuw'. Vrienden die hiertoe niet in staat waren konden het kwartetspel tegen een vriendenprijs opgestuurd krijgen.

Vrienden krijgen korting op alle lezingen van het Historisch Café.

Archivaria

Archivaria is een nieuwsbrief speciaal voor de Vrienden. In 2017 zijn 2 nummers verschenen. 85 Vrienden ontvangen de Archivaria op papier. De digitale versie van de Archivaria wordt ook op de website geplaatst.

Bijlage 4 - Ontvangen archieven in 2017

Ontvangen overheidsarchieven in 2017

Gemeente Alkmaar

Bestuursdienst 1989-1999

Dienst Stadsontwikkeling en Beheer (SOB) 1989-2000

Dienst Welzijn 1989-2000

Totaal: 94 m

(Voormalige) Gemeente Graft de Rijk 1993-2000 10,5 m

Gemeente Heerhugowaard

Bouwvergunningen 1906-2010 337 m

Gemeente Hollands Kroon

Vertrouwenscommissie benoeming burgemeester Nawijn gemeente

Hollands Kroon 2013-2017 (niet openbaar) 0,1 m

Gemeente Langedijk

RUD milieudossiers 1961-2013,

Bodemdossiers 1988-2015,

Vervallen milieudossiers 1941-2013

Totaal: 30 m

Van de Gemeente Limmen

Bouwvergunningen 24 m

Ontvangen aanvullingen op de overheidsarchieven

Gemeente Alkmaar, burgerlijke standdelen 0,3 m

Gemeente Alkmaar, bodemdossiers 1 m

Gemeente Bergen, burgerlijke standdelen 0,7 m

Gemeente Castricum, burgerlijke standregister 0,1 m

Gemeente Heiloo, burgerlijke standdelen 0,5 m

Gemeente Den Helder, bouwvergunningen 0,1 m

Gemeente Den Helder, burgerlijke standdelen 3 m

Gemeente Langedijk, burgerlijke standdelen 0,6 m

Gemeente Hollands Kroon, burgerlijke standdelen 0,5 m

Waterschap De Aangedijkte Landen en Wieringen 1 koker

Totale omvang ontvangen overheidsarchieven: 502,4 m

Ontvangen particuliere archieven

Stichting Vrienden van de Bibliotheek Schoorl 0,1 m

Archiefbescheiden binnengebracht door de Helderse Historische Vereniging, o.a.:

Koninklijk Helders Mannenkoor (KHMK), JOV Lentebloemen, Reservepolitie
Den Helder 5 m

Operettevereniging 'Caecilia' te Noord Scharwoude 4 m

Stichting Werkgroep Oud-Castricum 3 m

Van Hoeken Toes Architecten 6 m

VVAO, de Vereniging voor Vrouwen met Hogere Opleiding, afd. NHN te Alkmaar 0,8 m

Volleybalvereniging Reactie te Sint Pancras 0,5 m

Stichting Natuurcentrum Bergen 0,2 m

Sint Willibrordus Stichting te Heiloo (GGZ NHN) 1929-1959 met het archief van de afdeling Sint-Paulus (beide niet openbaar)	40 m
Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen, afd. Alkmaar	0,1 m
Volleybalvereniging Be Quick te Bergen	0,5 m
Maatschappij tot Nut van het Algemeen, departement Egmond aan Zee	0,1 m
Maatschappij tot Nut van het Algemeen, departement De Rijp	0,2 m
Damvereniging 'Damlust Langedijk' te Noord-Scharwoude	0,2 m
Oranjevereniging Bergen	1 m
Aannemer TIP te Alkmaar (voornamelijk tekeningen)	2 m
Architectenbureau (Duintjer) / Isthia (verzameling tekeningen)	0,1 m
Dames Voetbal Castricum (DVC)	3 m
Collectie P. van Exter, bouwkundige te Bergen	0,3 m

Totale omvang ontvangen particuliere archieven: 67,1m

Ontvangen aanvullingen op particuliere archieven

Muziekvereniging Aurora te Koedijk	0,1 m
Zuivelfabriek De Eendracht te Warmenhuizen	0,1 m
Stichting Onze Lieve Vrouwe ter Nood	0,1 m
Buurtcommissie Langestraat te Alkmaar	0,3 m
Diverse Parochies te Alkmaar	5 m
Provenhuis Paling en Foreest te Alkmaar	0,5 m
Gymnastiekvereniging De Halter te Alkmaar	0,1 m
Begravenisvereniging De Laatste Eer te Koedijk	0,1 m
8 Octobervereniging te Alkmaar	2 m
Hervormde gemeente te Wieringen	0,5 m
Maatschappij tot bevordering der Toonkunst, afdeling Alkmaar	0,1 m
Noordhollandse Beroepsvoetbalvereniging Alkmaar, later Stichting AZ	0,2 m
Familie Kessler de Lange	0,6 m
Stichting Bergerbosch	0,1 m
Collectie Belonje	2 m
Stedelijk Gymnasium, later Murmellius Gymnasium te Alkmaar	0,1 m
Vereniging 'De Ambachtsschool voor Alkmaar en Omstreken' (o.a. stukken Binnen gebracht door fam Hoenselaar)	0,2 m
Esperanto Klub Nederland, afdeling Alkmaar	0,5 m
vml gemeenten PKN Langedijk	1,5 m
RK Parochie Sint Laurentius	0,1 m
NV Bouw- en Exploitiemaatschappij Bergen (BEM)	0,2 m
Voetbalvereniging SVW'27 te Heerhugowaard	0,4 m
Woningstichting Kennemer Wonen	1 m
Gemeentepolitie Alkmaar	0,7 m
Gereformeerde Kerk Noord Scharwoude	0,1 m
Collectie Aanwinsten? (boekje Vereniging Schilderspatroon; mapje kaasdragersgildestukken)	0,1m
Collectie Aanwinsten (stukken mbt WO II afkomstig van W. Langedijk-Reymers en stukken afkomstig van A. Dekker mbt schaakvereniging Koningsclub te Bergen)	0,1 m
Collectie Aanwinsten (verzameling stukken over o.a. de kweekschool te Bergen afkomstig van mw. J.S. Neuvel te Bergen; verzameling dagboekjes van P. Bremer uit Texel)	
Collectie Aanwinsten (Jongerenorganisatie Den Helder)	0,1 m

Totale omvang aanvullingen particuliere archieven: 16,8 m

Totale omvang ontvangen particuliere archieven: 83,9 m

Bijlage 5 - Ontsloten archieven in 2017

Gereedgekomen en bewerkte plaatsingslijsten en inventarissen 2017

Gemeentelijke archieven:

Inventarissen:

Dienst Stadsontwikkeling en Beheer (SOB) van de gemeente Alkmaar, 1989-2000
Bestuursdienst van de gemeente Alkmaar, 1989-1999
Dienst Welzijn van de gemeente Alkmaar, 1989-2000
Gemeente Graft-de Rijp, 1993-2000
Vertrouwenscommissie inzake benoeming burgemeester J.R.A Nawijn, 2013-2017
Aanvullingen op meerdere gemeentearchieven

Plaatsingslijsten:

Persoonskaarten (incl. vertrokken en overleden) van de gemeente Graft-de Rijp
Sloopvergunningen van de gemeente Egmond aan Zee, 1904-1982
Bouwvergunningen van de gemeente Heerhugowaard, 1906-2010
Bouwvergunningen van de gemeente Limmen, 1905-2001
Persoonskaarten van de gemeente Nieuwe Niedorp, 1939-1994
Persoonskaarten van de gemeente Oude Niedorp, 1939-1994
Persoonskaarten van de gemeente Winkel, 1939-1994
Sloopvergunningen van de gemeente Schoorl, 1907-2000

Particuliere archieven:

Inventarissen:

Gemeentelijk Museum 'Het Sterkenhuis' te Bergen, 1904-2011
Gereformeerde gemeente Schagen, 1921-1996
Hervormde gemeente Akersloot, 1786-1984
Stichting Regio Alkmaar Promotie, 1991-2014
Galerie De Kapberg te Egmond aan de Hoef, 1971-2005
Stichting Dorpsbelangen Kreileroord, 1959-1999
Ringers Bouwmaatschappij BV te Alkmaar, met voorgangers, 1863-1981

Plaatsingslijsten:

Sint Willibrordus Stichting te Heiloo, 1929-1959
Sint Willibrordus Stichting te Heiloo, afdeling Sint Paulus, 1929-1959
Aanvulling van het Dekenaat Schagen, 1874-1995 (1953-2000)

Bijlage 6 - Aanwinsten beeldmateriaal in 2017

De beeldcollectie werd in 2017 uitgebreid met **63** (2016: 77) aanwinsten, variërend van een enkele foto of Ansichtkaart tot fotoalbums, diaserieën, verzamelingen glasnegatieven, luchtfoto's, kaartmateriaal, technische tekeningen en 8mm films.

Enkele bijzondere aanwinsten zijn:

- Een gedetailleerde manuscriptkaart 'Plattegrond van Helder, 1873, Schaal 1 a 1250'. Deze kaart meet 289 cm bij 143 cm en moest met vereende krachten uit het Gemeentehuis van Den Helder gehaald worden en getransporteerd met een speciale bus. Het heeft een plek aan de wand gekregen in het tijdens rondleidingen te bezoeken showdepot.
- Een serie zwart-wit fotonegatieven uit de nalatenschap van Frans van der Zeijden. Het betreft voornamelijk familietaferelen van het jonge gezin van Frans. In 1944 werd Frans door de Duitse bezetter vermoord.
- 60 luchtfoto's van het Geestmerambacht (circa 1965). De kaarten zijn gebruikt voor het project herverkaveling en moeten op een lichtbak gelezen worden. De percelen werden ter plekke op de foto's gekleurd en genummerd. Later werd er een financiële waarde aan toegekend.
- Een plattegrond van Heerhugowaard, afkomstig uit een plaatselijk advertentieblad (circa 1980).
- Verscheidene Ansichtkaarten, waarop onder andere Alkmaar, Egmond aan Zee, Bergen, Bergen aan Zee, Schoorl, Castricum, en Texel afgebeeld zijn.
- 17 prentbriefkaarten en foto's van fotograaf P. Jonker uit Egmond aan Zee en Foto Bureau Jonker te Heiloo. Afgebeeld zijn onder andere Schagerbrug, Schagen, Breezand, Anna Paulowna, Oosterblokker, Egmond aan Zee en Schoorl.
- 6 topografische prenten van oostelijk Alkmaar, gemaakt door kunstenaar Jan Hollenberg – exclusief auteursrecht.
- 379 foto's van de plaatsen Alkmaar, Anna Paulowna, Dirkshorn, Hippolytushoef, Kolhorn, Nieuwe Niedorp, Schoorl en Winkel uit het fotoarchief van fotograaf JosPé.
- De fotocollectie van fotograaf Kager uit Heerhugowaard.
- 3 groepsfoto's van schoolklassen van de Adelbertusschool te Bergen en 14 bidprentjes.
- De fotocollectie WOZ (Wet Onroerende Zaken) van het archief van de gemeente Schermer, circa 1985-2013. Dit is een aanvulling op al eerder overgebrachte foto's van de gemeente Schermer (1970-1992). Het gaat om circa 60 foto's van huizen in de Schermer, met vermelding van de WOZ-waarde, het bouwjaar en de oppervlakte van de panden.
- Een prentbriefkaart met een foto van een Georgische soldaat (die waarschijnlijk op Texel gestationeerd was).
- 9 klein formaat foto's van de schade en de bergingswerkzaamheden na de bombardementen op Den Helder tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- 23 klein formaat foto's van fotograaf Jonker, van de bevrijding van Alkmaar.
- De fotocollectie van de Volkshogeschool te Bergen, Stichting Blooming.
- 9 topografische kaartdelen van Alkmaar in de periode 1864-1985, samengesteld door de Stedenbouwkundige afdeling van de gemeente Alkmaar bij de pensionering van dhr. Ru Waalewijn.
- 11 kleurenafdrukken van vlotbruggen over het Noord-Hollands Kanaal van de Meetkundige Dienst Rijkswaterstaat; Koedijk en 't Zand.

Bijlage 7 - Ontsloten beeldmateriaal in 2017

In het digitale beheersysteem Memorix Maior worden gedigitaliseerde of digital-born afbeeldingen beheerd. Aan deze beelden kan een beschrijving worden toegekend, waarna deze na publicatie te zien is op de beeldbank.

In 2017 hebben medewerkers, stagiaires en vrijwilligers in totaal circa **6.100** (2016: 6.550) nieuwe beschrijvingen gemaakt, waarvan **5.250** beelden zijn gepubliceerd in onze beeldbank.

Beschreven en gepubliceerd	circa
Collectie Regionaal Archief Alkmaar	500
Fotocollectie Monumentenzorg gemeente Alkmaar	150
Collectie prentbriefkaarten	700
Collectie Historische vereniging Callantsoog	300
Collectie gemeentelijke foto's Den Helder	2.000
Collectie glasplaten en tekeningen kunstenaar Ponstijn, Bergen NH	400
Collectie diapositieven en negatieven Theo van Houts (circa 1.200 bladen met elk gemiddeld 20 afbeeldingen)	1.200

Wel al beschreven maar nog niet gepubliceerd	circa
Grootformaten kaartmateriaal Gemeentearchief Den Helder	150
Collectie glasplaten Alkmaar	700

Verder is de collectie van fotograaf Cor Mooij uit Egmond aan Zee via trefwoorden ontsloten in een uitgebreide Excel lijst.

Bijlage 8 - Aanwinsten bibliotheek 2017

De bibliotheek van het RAA bevat een grote collectie publicaties over en uit de regionale en lokale geschiedenis van het werkgebied, en een representatieve achtergrondcollectie over de Nederlandse geschiedenis. De collectie wordt voortdurend aangevuld. De aanwinsten naast aankopen uit schenkingen van auteurs, uitgevers, instellingen, organisaties en bezoekers.

De bibliotheekcollectie is in 2017 aangevuld met **326** uitgaven (2016: 405), waarvan 198 door schenking en 128 door aankoop.

Van de aanwinsten betreft het overgrote deel publicaties over de geschiedenis van de regio, de overige boeken hebben voornamelijk betrekking op algemenere onderwerpen die onderzoek naar de regionale geschiedenis kunnen ondersteunen, zoals boeken over waterstaatsgeschiedenis, naamkunde, cartografie, monumenten en historisch erfgoed. Alle aanwinsten zijn beschreven in de bibliotheekcatalogus. Elke 2 maanden werd een overzicht van de nieuwste aanwinsten op de website geplaatst (te raadplegen via www.regionaalarchiefalkmaar.nl/collecties/bibliotheek).

Een belangrijke aanvulling op de fysieke krantencollectie vormen de leggers van de Helderse Courant uit de periode 1984-september 2009 en verschillende jaargangen van de Duinstreek.

Enkele bijzondere aanwinsten uit 2017 zijn:

- Enkele bijbels van de Protestante Gemeente Alkmaar, waaronder een Keurbijbel uit 1736 die ooit gebruikt is als Kanselbijbel.
- Een prijsboekje van de Helderse Historische Vereniging, door de 'Kommissie van Plaatselijk Schooltoezicht in de gemeente Helder' in 1846 uitgereikt aan Cornelia Rippens, met de stichtelijke titel *Eugenie of het voorregt eener goede opvoeding*, geschreven door Sophie Ulliac-Trémadeure (Amsterdam, Sijbrandi, ca. 1844).

Naast aanwinsten door schenking of aankoop worden we soms ook verrast door bijzondere publicaties die zich in archieven bevinden. Zo troffen we in het archief van de doopsgezinde gemeente Noordeinde van Graft een zeldzaam werkje aan van Klaas Toornburg, doopsgezind predikant uit De Rijp, gedrukt door de Alkmaarse drukker Gerrit Welhem in 1720.

Bijlage 9 – Representatie en kennisdeling

Representatie

Alkmaarse Historische Reeks van de Stichting Alkmaarse Historische Publicaties – Paul Post heeft zitting in het bestuur van de stichting.

Kring van Archivarissen in Noord-Holland (KANH) – Paul Post is voorzitter van de Kring.

Stichting UIT-IN-ALKMAAR – Paul Post heeft zitting in het bestuur van dit samenwerkingsverband van culturele instellingen in Alkmaar.

Vereniging Gebruikers Ambachtsschool – Paul Post is voorzitter van deze huurdersvereniging, Miep Huisman is huismeester van het pand.

Archiefbibliothecarissen Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht – Marijke Joustra en Renate Meijer hebben zitting in dit overleg.

Aanbiedersoverleg Cultuur Primair – Emmie Snijders neemt deel aan deze bijeenkomsten.

Stichting Alkmaardersopdekaart – Emmie Snijders woont vanaf november 2017 de bestuursvergaderingen bij.

Club Caas – Mark Alphenaar is lid van deze vereniging van creatieve en innovatieve ondernemers uit Alkmaar e.o.

Diocesane Archief Commissie – Albert Zuurbier heeft zitting in deze commissie.

Vereniging Topografisch Historische Atlas – Jesse van Dijl is algemeen bestuurslid.

Kunst en Cultuur Egmond – Jesse van Dijl is algemeen bestuurslid.

Permanente Commissie Bouwzaken (BRAIN/LOPAI/EGI) – Frans van der Horst is algemeen lid.

Stichting Lokaal Erfgoed te Alkmaar – Annemarie Ettekoven is secretaris.

Commissie geschiedenis van het Westfries Genootschap – Harry de Raad heeft zitting in deze commissie.

Platform Erfgoed Bergen Egmond Schoorl – Harry de Raad neemt deel aan de vergaderingen.

Platform Erfgoed Heerhugowaard – Harry de Raad neemt deel aan de vergaderingen.

Werkgroep Historisch Café Alkmaar – Harry de Raad is lid van deze werkgroep.

Vereniging Restauratoren Nederland – Benita Jansma is lid hiervan, ze is tevens ingeschreven in het Restauratorenregister.

Kennisdeling

In het najaar van 2017 hebben KVAN/BRAIN (beroeps- en branchevereniging), Archief 2.0 en het Nationaal Archief de handen ineengeslagen om te komen tot één gemeenschappelijke samenwerkingsruimte: Kennisnetwerk Informatie en Archieven (KIA). Veel medewerkers van het RAA nemen deel aan een of meerdere van de ruim 20 kennisplatforms en wonen met regelmaat regionale en landelijke bijeenkomsten bij. Ook volgen zij cursussen en workshops om de ontwikkelingen in hun vakgebied te volgen en dragen bij aan kennisdeling met collega's. Zo verzorgden de volgende medewerkers in 2017 lezingen en presentaties voor vakgenoten:

- Anje van der Lek sprak op 19 mei op het AVA-net symposium in Beeld en Geluid Hilversum over het bewaren van videotulen.
- Benita Jansma vertelde op 8 juni in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag over schade en restauratie in het kader van het Metamorfozeproject Graft.
- Mark Alphenaar schreef een artikel op de website Archief2.0 over Open Data, met de titel: 'Het Archief Alkmaar en 2 jaar opendata, een terugblik'.
- Jesse van Dijl heeft in 2017 tweemaal een bijeenkomst georganiseerd voor Vereniging de Topografische-Historische Atlas (VTHA). De eerste vond plaats in het Stadsarchief Kampen en had als thema Cartografie. De tweede bijeenkomst in Utrecht was een samenwerking met het Nederlands Fotogenootschap en met Stichting Scherptediepte.